

Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii

Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii

RAPORT WOJEWÓDZKI

Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa lubelskiego w roku 2017

Materiały zebrała i opracowała:

dr Justyna Syroka

Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii

Lublin, 2018

SPIS TREŚCI		Strona
I.	WPROWADZENIE	1
II.	OPIS SYTUACJI, EPIDEMIOLOGIA, CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA NARKOMANII NA TERENIE WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO	4
1.	Używanie narkotyków	4
2.	Narkomania. Problemowe używanie narkotyków oraz konsekwencje zdrowotne i społeczne	7
3.	Postawy wobec narkotyków i narkomanii	14
4.	Dostępność narkotyków	14
III.	OPIS I OCENA POSIADANYCH ZASOBÓW ORAZ DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM	16
1.	Polityka narkotykowa	16
2.	Ograniczanie popytu	19
2.1.	Profilaktyka	19
2.2.	Leczenie i rehabilitacja	24
2.3.	Readaptacja społeczna	26
2.4.	Ograniczanie szkód zdrowotnych	26
3.	Ograniczanie podaży	27
IV.	WNIOSKI I REKOMENDACJE	33
V.	STRESZCZENIE	35
VI.	BIBLIOGRAFIA	36
VII.	ZAŁĄCZNIKI	38

I. WPROWADZENIE

Województwo lubelskie położone jest we wschodniej części Polski. Wschodnia granica województwa jest jednocześnie granicą państwową z Białorusią i Ukrainą. Województwo lubelskie graniczy z województwami: mazowieckim, podlaskim, świętokrzyskim i podkarpackim. Łączna długość granic województwa wynosi 1 196 km, w tym długość granicy międzypaństwowej wynosi 466 km. Odcinek ten w całości jest zarazem częścią zewnętrzną granicy celnej Unii Europejskiej (UE).

Pod względem obszaru woj. lubelskie jest trzecim co do wielkości regionem w kraju, po woj. mazowieckim i wielkopolskim (US w Lublinie, 2018). Jego obszar wynosi 25 122 km², co stanowi 8% powierzchni kraju. Strukturę administracyjną województwa tworzą:

- na poziomie powiatowym 20 powiatów ziemskich i 4 miasta na prawach powiatu (tzw. powiaty grodzkie) tj. Lublin, Biała Podlaska, Chełm i Zamość,
- na poziomie gminnym w skład województwa wchodzi: 213 gmin, w tym 20 gmin miejskich, 26 miejsko-wiejskich i 167 wiejskich.

W województwie jest 46 miast, 4 042 miejscowości wiejskich i 3 719 sołectw. Według danych szacunkowych w dniu 31 grudnia 2017 roku w woj. lubelskim mieszkało 2126,3 tys. osób. W porównaniu z 2016 rokiem liczba ludności zmalała o 7,0 tys. W 2017 r. populacja województwa stanowiła 5,5% ogółu ludności Polski. Średnia gęstość zaludnienia w woj. lubelskim była niższa niż w kraju i wyniosła 85 osób na km² wobec 123 w kraju. W miastach na 1 km² przypadało 974, a na wsi 47 osób. Woj. lubelskie odznacza się niższym niż średnia w kraju poziomem urbanizacji. W 46 miastach zamieszkiwało 46,5% ogółu ludności, podczas gdy przeciętnie w Polsce ludność miast stanowiła 60,1% ogółu populacji. Największym miastem pod względem liczby ludności był Lublin, w którym mieszkało 339,9 tys. osób. Mieszkańcy Lublina stanowili 34,4% ludności miast i 16,0% ogółu ludności województwa. W stosunku do poprzedniego roku liczba mieszkańców Lublina zmalała o 0,2% (0,6 tys.).

W woj. lubelskim w 2017 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów ukształtowała się na poziomie wyższym niż rok wcześniej. Na kierunek zmian zachodzących w całej populacji emerytów i rencistów miała wpływ przede wszystkim rosnąca zbiorowość osób pobierających świadczenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). W analizowanym roku odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą

dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez ZUS, niż wypłacane rolnikom indywidualnym

Województwo lubelskie należy do regionów o najniższym poziomie uprzemysłowienia. Lubelszczyzna jest regionem typowo rolniczym, o czym świadczy duża powierzchnia użytków rolnych oraz najwyższy w Polsce udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej. W 2017 r. użytki rolne stanowiły 70,4%, grunty leśne oraz zadrzewione 23,7%, grunty pod wodą 0,8%, grunty zabudowane i zurbanizowane 3,9%.

W 2017 r. w województwie lubelskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, wystąpił wzrost produkcji sprzedanej przemysłu. Zanotowano również wzrost wydajności pracy i przeciętnego zatrudnienia w przemyśle. W 2017 r. zanotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w stosunku do roku 2016. Wyższa niż rok wcześniej była także wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. W omawianym okresie odnotowano także zwiększenie wydajności pracy i przeciętnego zatrudnienia w budownictwie.

W 2017 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym ukształtowało się na wyższym poziomie od notowanego rok wcześniej. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. w województwie lubelskim ukształtowało się na poziomie wyższym niż rok wcześniej. W porównaniu z 2016 r. zwiększyło się również średnie wynagrodzenie za godzinę pracy.

Dane US w Lublinie (luty, 2018), wskazują że w 2017 r. w urzędach pracy woj. lubelskiego zarejestrowanych było 81,2 tys. bezrobotnych, którzy stanowili 7,2% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. W stosunku do 2016 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się w woj. lubelskim o 15,0%, a w kraju o 19,0%. W 2017 ponownie zaobserwowano poprawę sytuacji na rynku pracy. Kobiety stanowiły 51,0% wszystkich bezrobotnych w województwie. Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi w 2017 r. wyniosła 44,4 tys. osób (mniej o 16,2% w porównaniu z 2016 r.), z tego 51,8%, tj. 23,0 tys. stanowiły kobiety (przed rokiem 26,3 tys. osób). Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi wyniósł 54,7% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych i był niższy o 0,8 p. proc. niż rok wcześniej, natomiast w kraju udział ten wyniósł 45,6%. Wskaźnik płynności rynku pracy, wyniósł w analizowanym okresie 50,9% i był o 1,2 p. proc. wyższy od wskaźnika zanotowanego w 2016 r. W końcu grudnia 2017 r. stopa bezrobocia w województwie lubelskim wyniosła 8,8% i była niższa o 1,5 p. proc. niż przed rokiem. W Polsce stopa bezrobocia spadła o 1,6 p. proc. w stosunku do grudnia 2016 r. i wyniosła 6,6%. W rankingu województw lubelskie, pod względem wysokości stopy bezrobocia, plasowało się na 12 miejscu. W kraju najniższy poziom bezrobocia odnotowano w województwach:

Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa lubelskiego wielkopolskim (3,7%) oraz w śląskim (5,2%), a najwyższy w województwach: warmińsko-mazurskim (11,7%), kujawsko-pomorskim (10,0%). W ujęciu rocznym zanotowano zwiększenie liczby ofert zatrudnienia, którymi dysponowały urzędy pracy o 5,7%. Osoby pozostające bez pracy dłużej niż 1 rok nadal stanowiły znaczną część bezrobotnych zarejestrowanych, a odsetek tych osób był większy od notowanego przed rokiem o 1,7 p.proc.

Przez lata potencjał woj. lubelskiego stanowił kapitał w postaci silnego ośrodka akademickiego. Na początku roku akademickiego 2017/2018 (US w Lublinie, sierpień 2018) w 8 publicznych i 9 niepublicznych szkołach wyższych mających siedzibę na terenie woj. lubelskiego kształciło się 71,6 tys. studentów. W porównaniu do ubiegłego roku akademickiego liczba studentów ogółem zmalała o 2,9% i jest to kolejny od 2011 rok, w którym odnotowuje się spadek. W dalszym ciągu lubelskie uczelnie cieszą się zainteresowaniem wśród cudzoziemców. Na początku roku akademickiego 2016/2017 w 17 uczelniach województwa lubelskiego kształciło się prawie 6,9 tys. cudzoziemców, tyle samo co w ubiegłym roku akademickim. Udział obcokrajowców w ogólnej liczbie studiujących wyniósł 9,7% wobec 9,4% w roku akademickim 2016/2017.

Opisane powyżej zjawiska społeczno - demograficzne mają wpływ na sytuację związaną z kształtowaniem się postaw społecznych jak też działań instytucjonalnych związanych z problematyką narkotykową.

Diagnoza województwa lubelskiego w zakresie monitorowania sytuacji związanej z narkomanią powstała na podstawie:

1. Raportu z wykonania Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2017 przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie (ROPS w Lublinie, 2018).
2. Danych przesłanych przez realizatorów Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2016-2020 oraz Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2017-2021.
3. Raportu z badania społecznego dotyczącego postaw mieszkańców regionu lubelskiego wobec zjawiska zakażeń HIV i zachorowań na AIDS oraz osób zakażonych HIV i Chorujących na AIDS - przygotowanego przez firmę ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o. o. z siedzibą w Kutnie, (Frątczak, Grabowski, 2016).
4. Wyników badań z 2011 i 2015, prowadzonych zgodnie z Europejskim Programem Badań Ankiety w Szkołach ESPAD (ang. European School Project on Alcohol and Drugs). (Dąbrowska K., Sierosławski J., 2015).

5. Diagnozy używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież w województwie lubelskim przygotowanej przez firmę ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o. o. z siedzibą w Kutnie, 2013; (ASM, 2013).

II. OPIS SYTUACJI, EPIDEMIOLOGIA, CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA NARKOMANII NA TERENIE WOJEWÓDZTWA

1. Używanie narkotyków

Dane dotyczące rozpowszechniania używania substancji psychoaktywnych pochodzą z raportu ESPAD za 2015 r., (Dąbrowska K., Sierosławski J., 2015). Przyjmując opis z ww. badania do substancji psychoaktywnych zaliczać będziemy zarówno substancje legalne jak leki przeciwbólowe, nasenne czy substancje wziewne oraz substancje nielegalne. Pod pojęciem substancji nielegalnych rozumiemy tu substancje, których produkcja i obrót nimi są czynami zabronionymi przez prawo, tj. narkotyki i dopalacze.

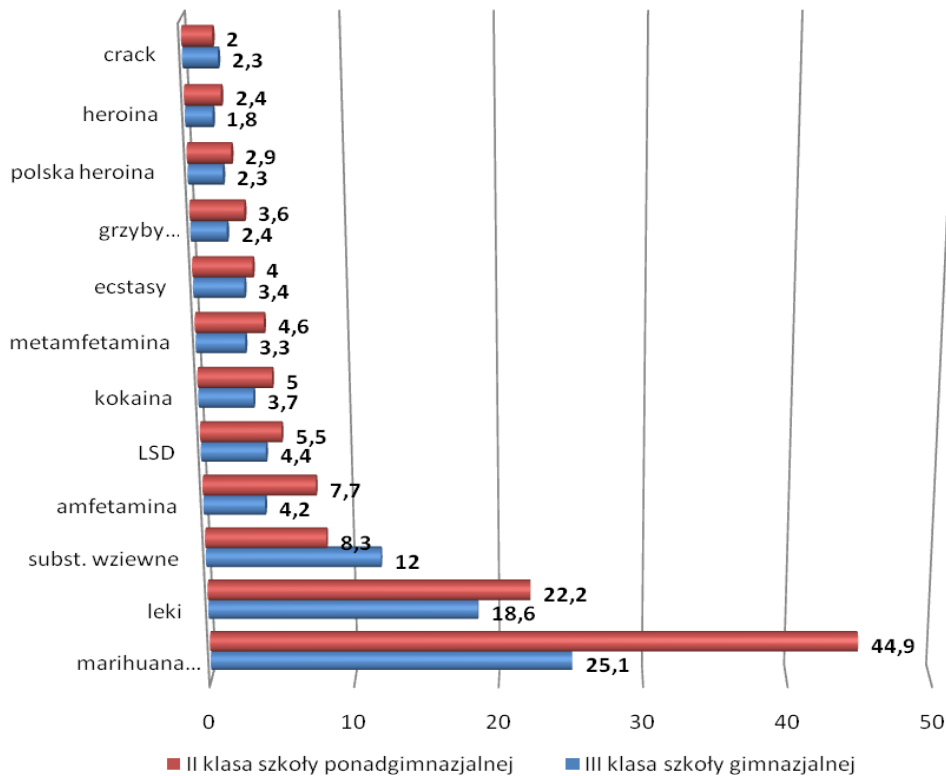
Wyniki badania ESPAD 2015 pokazały, że większość badanych nigdy nie sięgała po substancje nielegalne. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby sięgające po marihuanę i haszysz. Do ich używania przynajmniej raz w życiu przyznało się w 2015 r. 25,1% młodzieży w wieku 15-16 lat i 45% 17-18-latków. W obu powyższych przypadkach odnotowano wzrost liczby młodzieży przyznającej się do używania przynajmniej raz w życiu w porównaniu do wyników z 2011 r. Pod względem częstości używania substancji nielegalnych na drugim miejscu jest amfetamina. W tym przypadku, jak też w zakresie pozostałych rodzajów narkotyków nie odnotowano zdecydowanych różnic pomiędzy pomiarami z 2011 r. Dane dotyczące uczniów, którzy przynajmniej raz użyli poszczególnych narkotyków przedstawia wykres 1.

Mimo odnotowanego wzrostu używania przetworów konopi stwierdza się, że powszechne zainteresowanie problemem jest stosunkowo niewielkie. Statystyki zawiązują hermetyczne grupy starszej młodzieży, które zażywają ten narkotyk bardzo często (ASM, 2013). Z tego powodu ważne jest, aby koncentrować działania naprawcze na realizacji specjalistycznych programów z zakresu profilaktyki selektywnej np. programy wczesnej interwencji.

Trendy w woj. lubelskim pokrywają się z trendami obserwowanymi w Polsce. Niewielkie różnice odnotować warto w wypadku substancji wziewnych, leków używanych bez przepisu lekarza i alkoholu używanego wraz z lekami są one o 1% wyższe niż w Polsce. Natomiast w przypadku heroiny, polskiej heroiny, grzybów halucynogennych, GHB,

narkotyków wstrzykiwanych, sterydów wyniki dla woj. lubelskiego są niższe w porównaniu do wyników w kraju o około 1-2%. Dotyczy to przede wszystkim grupy młodszej, w starszej grupie wiekowej różnice się zacierają.

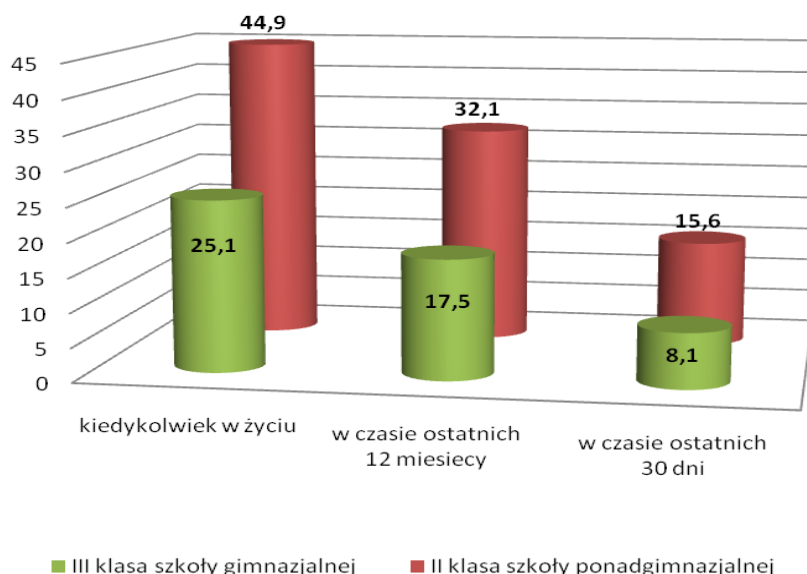
Wykres 1. Używanie narkotyków chociaż raz w życiu (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ESPAD 2015

Używanie marihuany i haszyszu przez młodzież przedstawia wykres 2. Dane zawarte w poniższym wykresie pokazują, że marihuany lub haszyszu używało w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem 17,5% uczniów z młodszej grupy i 32,1% - ze starszej. Substancje wziewne aktualnie używało 5,3% gimnazjalistów. Odsetki uczniów z tej grupy wiekowej używającej amfetaminy, metamfetaminy i kokainy ukształtowały się na zbliżonym do siebie poziomie (2,8%; 2,8%; 2,6%). W grupie starszej na drugim miejscu znalazła się amfetamina z rozpowszechnieniem na poziomie 4,9%, a na trzecim substancje wziewne – 3,7%. Wśród uczniów klas trzecich gimnazjów – 8,2% i 15,6% wśród uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych użyło marihuany lub haszyszu co najmniej raz w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Analogiczne odsetki dla substancji wziewnych wynoszą – 2,6% u gimnazjalistów oraz 2,3% u uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Wykres 2. Udział procentowy młodzieży używającej marihuany lub haszyszu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ESPAD 2015

Dane z badania ESPAD pokazują, że rozpowszechnienie podejmowania prób z substancjami psychoaktywnymi zależne jest od płci. Związek między używaniem substancji a płcią występuje na obu poziomach nauczania. Chłopcy częściej deklarują próby używania substancji psychoaktywnych poza lekami uspokajającymi i nasennymi oraz lekami przeciwbólowymi używanymi w celu odurzania się. Eksperymentowanie z tymi grupami leków bardziej rozpowszechnione jest wśród dziewcząt. Dziewczęta częściej sięgają również po alkohol w połączeniu z lekami.

Określenie skali używania substancji psychoaktywnych w otoczeniu badanych dostarcza uzupełniającego wskaźnika rozpowszechnienia używania tych środków przez młodzież. W klasach młodszych 52,5% młodych ludzi przyjaźni się z osobami palącymi konopie, w klasach starszych – 68,7%. Zdecydowanie rzadziej badani mają do czynienia z osobami używającymi innych substancji. Zarówno w klasach młodszych jak i starszych przeważająca większość badanych twierdzi, że nikt z przyjaciół nie używa tych środków. Zgodnie z oczekiwaniami rozpowszechnienie używania poszczególnych substancji psychoaktywnych innych niż alkohol w otoczeniu respondentów nie jest jednakowe (tabela 1).

Relatywnie najczęściej spotykamy tu leki uspokajające i nasenne przyjmowane bez przepisu lekarza. Do posiadania wśród przyjaciół osób przyjmujących takie leki w ten sposób przyznało się 19,4% badanych w młodszej grupie i 21,3% starszych uczniów. Jeżeli uczniowie posiadają wśród przyjaciół osoby zażywające ekstazy lub środki wziewne, to jest to zwykle nie więcej niż kilka osób.

Tabela 1. Ocena rozpowszechnienia używania substancji wśród przyjaciół

Poziom klasy		Nikt	Kilka osób	Sporo	Większość	Wszyscy
III klasy gimnazjum	pali marihuanę lub haszysz	47,5	38,9	8,4	3,9	1,3
	bierze środki uspokajające lub nasenne (bez przepisu lekarza)	80,6	15,3	1,4	1,8	0,9
	bierze ekstazy	84,2	12,5	1,5	0,8	1,0
	używa środków wziewnych	83,7	11,4	2,1	1,4	1,5
II klasy szkół ponadgimnazjalnych	pali marihuanę lub haszysz	31,3	44,7	17,5	5,0	1,5
	bierze środki uspokajające lub nasenne (bez przepisu lekarza)	78,7	16,5	2,8	0,8	1,1
	bierze ekstazy	83,5	12,2	2,8	0,5	1,0
	używa środków wziewnych	88,2	8,9	1,6	0,4	0,9

Źródło: dane z badania ESPAD, 2015

2. Narkomania. Problemowe używanie narkotyków oraz konsekwencje zdrowotne i społeczne.

W niniejszym opracowaniu korzystamy z krajowej definicji problemowych użytkowników narkotyków, (za: Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN) <http://www.kbpn.gov.pl/portals?id=459814>), zgodnie z którą problemowe używanie narkotyków jest rozumiane jako długotrwałe używanie narkotyków (substancji nielegalnych), które powoduje u osoby używającej poważne problemy natury zdrowotnej i społecznej. Krajowa definicja obejmuje problemowych użytkowników zarówno opiatów, jak i amfetaminy, kokainy (choć te przypadki są rejestrowane sporadycznie), a także kanabinoli i innych narkotyków. Polska definicja wydaje się bardziej przystająca do trendów występujących w woj. lubelskim niż definicja używana, np. przez Europejskie Centrum Monitorowania Narkomanii i Narkotyków, koncentrująca się na dożylnym zażywaniu narkotyków lub długotrwałym/regularnym zażywaniu opiatów, kokainy i/lub amfetaminy. Ekstazy i konopie nie są zaliczone do tej kategorii, a jak wynika z badań prowadzonych

w naszym województwie to właśnie przetwory konopi stanowią gro problemu zażywania substancji nielegalnych.

Próby oszacowania liczby problemowych użytkowników narkotyków w województwie lubelskim nie są podejmowane w województwie lubelskim po raz pierwszy. Przetwory konopi występują jako najbardziej rozpowszechnione substancje nielegalne co sprawia, że mogły stać się przedmiotem głębszych analiz skierowanych na identyfikację wzoru intensywnego używania. Wyniki badania ESPAD dla województwa lubelskiego zakresie problemów związanych z intensywnym używaniem przetworów konopi prezentowane są w tabelach 2 i 3.

Tabela 2. Symptomy problemowego używania marihuany- test przesiewowy PUM

Poziom klasy		Lubelskie	Polska
III klasy gimnazjum	Nie pójście lub spóźnienie się do szkoły z powodu marihuany	5,2	5,3
	Częsta potrzeba użycia marihuany	5,1	5,6
	Samodzielny zakup marihuany	9,1	9,6
	Palenie konopi samotnie	6,7	6,7
II klasy szkół ponadgimnazjalnych	Nie pójście lub spóźnienie się do szkoły z powodu marihuany	7,2	5,4
	Częsta potrzeba użycia marihuany	6,1	4,8
	Samodzielny zakup marihuany	14,2	13,0
	Palenie konopi samotnie	7,7	7,3

Źródło: dane z badania ESPAD 2015

Najczęściej wskazywanym symptomem problemowego używania w obydwu grupach wiekowych w teście PUM był samodzielny zakup marihuany (9,1%; 14,2%), zaś na drugim miejscu usytuowało się samotne palenie konopi (6,7%; 7,7%). W teście przesiewowym CAST w grupie młodszej wskazywano na raczej częste i bardzo częste występowanie problemów takich jak: bezowocne próby ograniczenia używania oraz palenie przed południem (odpowiednio 1,6% i 1,4%). W grupie starszej wśród najbardziej nasilonych problemów znalazły się: bezowocne próby ograniczenia używania (3,9%), palenie przed południem (3,3%) oraz palenie samotnie (2,7%).

Tabela 3. Symptomy problemowego używania przetworów konopi - test przesiewowy CAST

Poziom klasy		Nigdy	Rzadko	Od czasu do czasu	Raczej często	Bardzo często
III klasy gimnazjum	Palenie przedpołudniem	92,1	4,0	2,5	0,2	1,2
	Palenie samotnie	93,5	4,1	1,9	0,1	0,4
	Problemy z pamięcią po paleniu	95,6	2,2	1,4	0,5	0,2
	Przyjaciele lub krewni mówili żeby ograniczyć używanie	95,9	1,5	1,4	0,6	0,6
	Bezowocne próby ograniczenia używania	95,6	2,0	0,7	0,9	0,7
	Problemy z powodu używania	96,0	2,4	0,8	0,6	0,3
II klasy szkół ponadgimnazjalnych	Palenie przedpołudniem	83,8	9,0	3,9	1,6	1,7
	Palenie samotnie	90,1	4,6	2,6	1,3	1,4
	Problemy z pamięcią po paleniu	88,0	6,7	3,2	0,8	1,3
	Przyjaciele lub krewni mówili żeby ograniczyć używanie	92,1	3,8	1,7	1,0	1,4
	Bezowocne próby ograniczenia używania	90,6	3,5	2,0	1,8	2,1
	Problemy z powodu używania	95,4	2,9	0,9	0,1	0,7

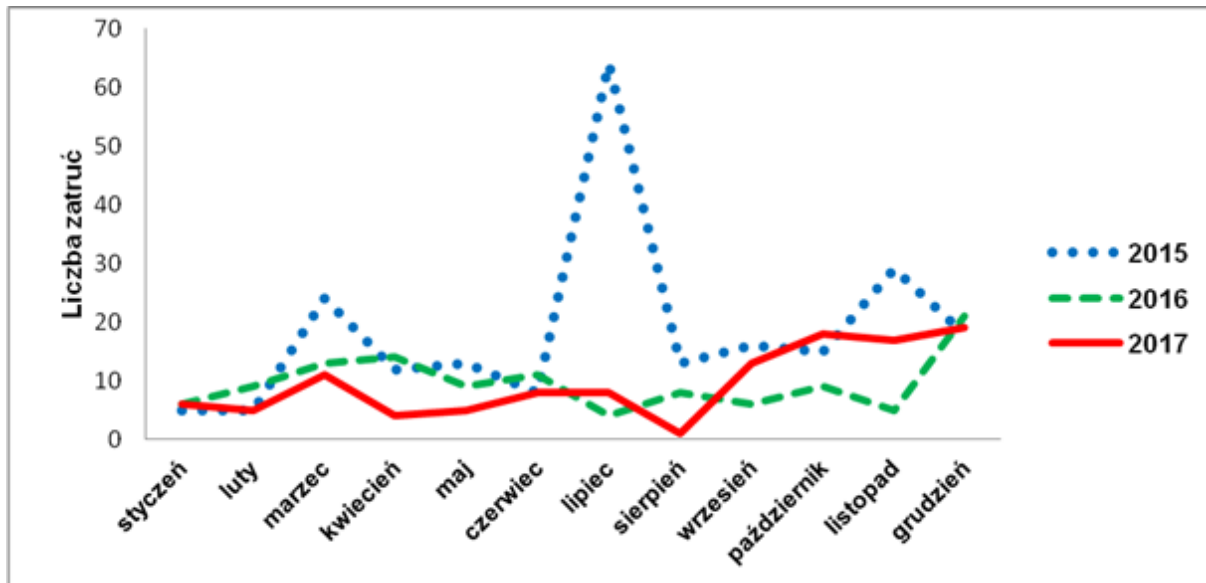
Źródło: dane z badania ESPAD 2015

Na podstawie powyższych danych można wysnuć wniosek, że wraz z wiekiem narasta nasilenie doświadczanych w związku z używaniem przetworów konopi problemów. Dane dla województwa lubelskiego potwierdzają tendencje ogólnopolskie.

Epidemiologia przypadków zatruc środkami zastępczymi prowadzona jest przez Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny (PIS) oraz jednostki jej podległe tj. Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Lublinie (WSSE w Lublinie) i Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne (PSSE). WSSE w Lublinie uzyskuje dane zbiorcze z terenu województwa lubelskiego, dotyczące zatruc środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, zbierane za pośrednictwem PSSE w okresach dwutygodniowych. Prowadzona jest także stała współpraca z podmiotami leczniczymi. Z danych WSSE w Lublinie wynika, że w 2017 r. na terenie województwa lubelskiego odnotowano 115 przypadków zatruc lub podejrzeń zatruc środkami zastępczymi (tyle samo co w 2016 r.). Jednak zaznaczyć należy, że jest to nadal wysoka liczba zważywszy, że w roku 2014 odnotowano niespełna 21 podejrzeń zatruc dopalaczami. Poniższy wykres ilustruje

spadek występowania zatruc lub podejrzeń zatruc w całym roku 2016 a szczególności w lipcu 2016 r.

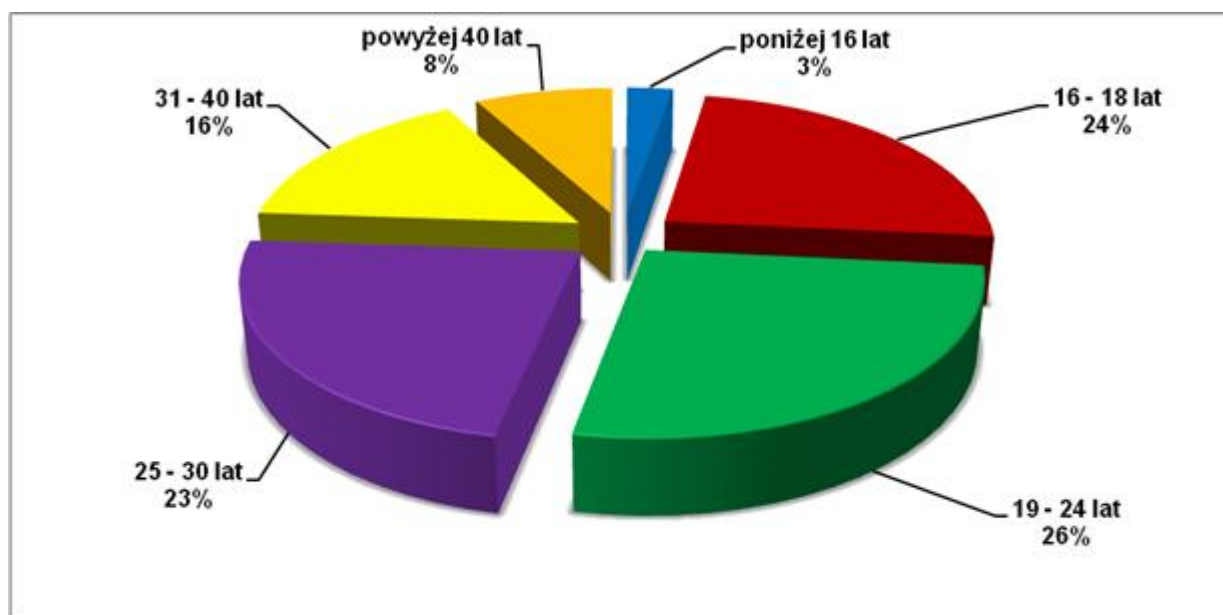
Wykres 3. Liczba zatruc lub podejrzeń zatruc środkami zastępczymi w latach 2015-2017.

Źródło: Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Lublinie

W 2017 r. dużo częściej rozpoznano zatrucie dopalaczami u mężczyzn – 104 odnotowanych przypadków. Stwierdzono, że najczęściej w województwie lubelskim w 2017 r. po dopalacze sięgały osoby w przedziale wiekowym 19-24 lata (30 przypadków), oraz w przedziale 16-18 lat (27 przypadków). To duża zmiana. W roku 2016 najwięcej zatruc było w grupie wiekowej 18-20 lat. Oznacza to, że granica wieku przesunęła się w górę co wskazuje na użytkowników, którzy prawdopodobnie wcześniej sięgali lub eksperymentowali z tego typu substancjami. Fakt ten zdaje się również potwierdzać stosunkowo duży procent osób po 30 r.ż. Z drugiej strony pojawiają się nowi, młodzi użytkownicy (wykres 4.).

Wykres 4. Procentowy podział przypadków zatruc środkami zastępczymi w 2017 r. z podziałem na wiek.

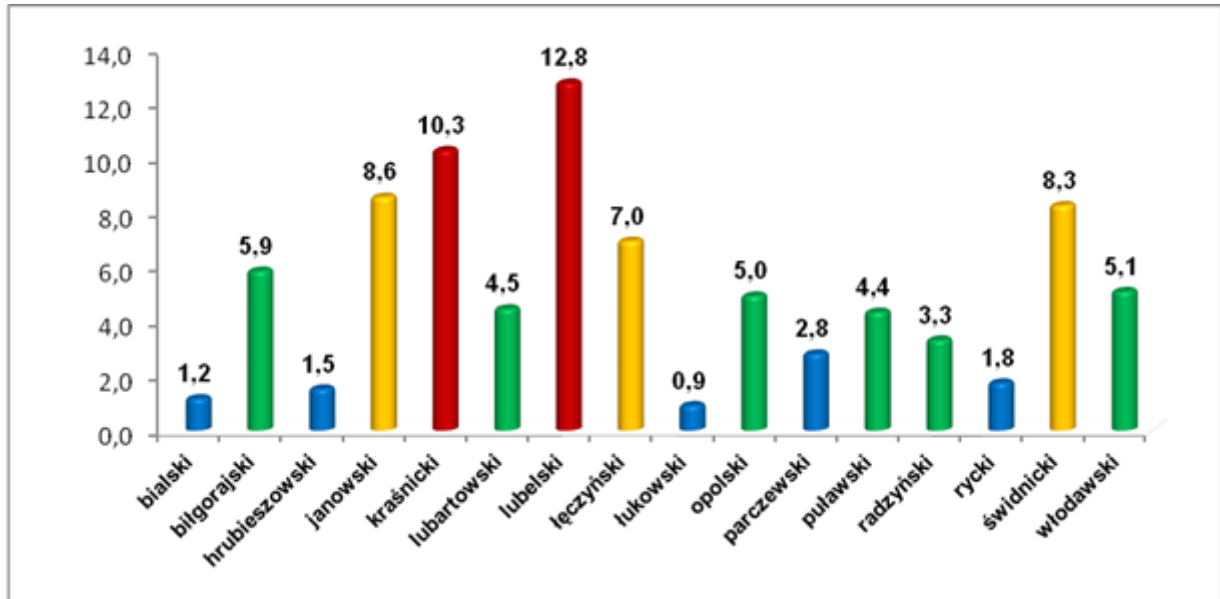

Źródło: Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Lublinie

W przypadku podziału na poszczególne powiaty (wykres 5) najczęściej zatruc lub podejrzeń zatruc środkami zastępczymi w 2017 r. odnotowano na terenie powiatu lubelskiego – 63 przypadki. (w 2016 r. - 52 przypadki). Stanowi to ponad połowę wszystkich zatruc na terenie województwa lubelskiego. Taka sytuacja powtarza się kolejny rok. Poniższy wykres ilustruje przypadki podejrzeń zatruc środkami zastępczymi z podziałem na poszczególne powiaty w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców. Wysokie wskaźniki zatruc odnotowano ponadto w powiatach krańickim, janowskim, świdnickim, ęczyńskim. W 2017 r. nie odnotowano żadnego przypadku zatrucia dopalaczami powiatach chełmskim, krasnostawskim, tomaszowskim, zamojskim.

Poważnym problemem związanym z używaniem substancji psychoaktywnych są zgony z powodu przedawkowania. Dane na ten temat prezentujemy za Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN), które opiera się na danych GUS za 2016 r., zgodnie z krajową definicją systemu diagnozy nozologicznej: F11-12, F14-16, F19, X42, X62, Y12, X44, X64, Y14. W roku 2016 w kraju odnotowano 204 zgony z powodu przedawkowania narkotyków, z czego 3 na terenie województwa lubelskiego. W ubiegłych latach było to odpowiednio: 2015 r. – 255/2, 2014 r. - 278/10, 2013 – 247/14, 2012 – 227/5 . Sytuacja poprawia się na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Wykres 5. Przypadki podejrzeń zatruc środkami zastępczymi w roku 2017 z podziałem na powiaty w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców.

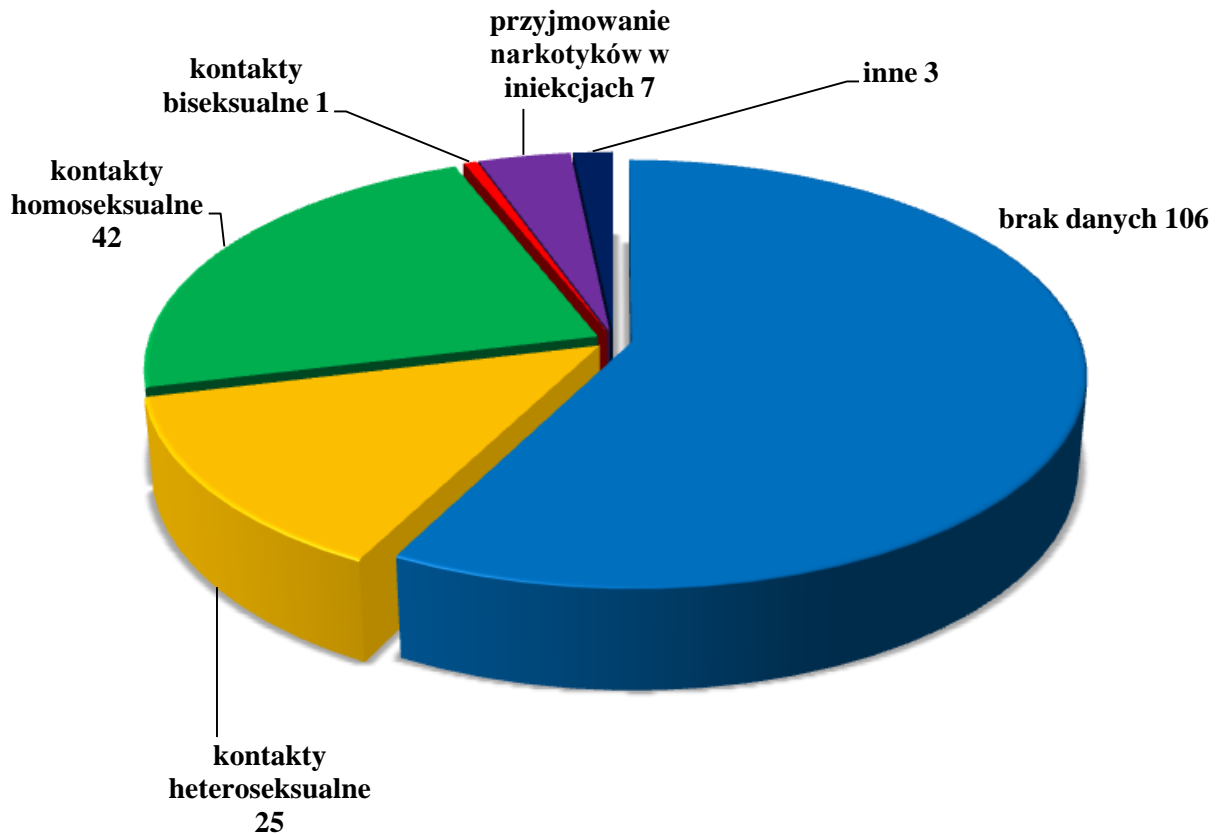
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego w Lublinie.

Monitoring sytuacji epidemiologicznej związanej z zapobieganiem zakażeniom HIV i zachorowań na AIDS w 2017 r. prowadziła PIS. W roku 2017 rozpoznano zakażenia HIV u 30 osób (zapadalność 1,4 na 100 tys.). Porównując do ubiegłego roku było to o 28% mniej zakażeń HIV. Najwięcej nowych przypadków zakażeń HIV wykryto u osób w grupie wieku 30-39 lat – 11 (36,7%) następnie w grupie wiekowej 40-49 lat – 8 (26,7%) i 20-29 lat – 7 (23,3%). Podobnie jak w latach ubiegłych przeważały zakażenia mężczyzn – 21 przypadków (70% ogółu nowych osób zakażonych). Wykryto zakażenie HIV u 9 kobiet. Wśród osób o znanej drodze transmisji zakażenia w czterech przypadkach był to kontakt homoseksualny, 4 heteroseksualny, 1 osoba zakażona wskazała zachowania biseksualne. W 21 przypadkach nie podano danych o prawdopodobnej drodze zakażenia.

W 2017 roku rozpoznano 2 zachorowania na AIDS (zapadalność 0,09 na 100 tys.). obie osoby zmarły. Jako drogę transmisji zakażenia w przypadku mężczyzny podano używanie narkotyków we wstrzyknięciach, w przypadku kobiety brak danych.

Od początku rejestracji (w Polsce rok 1985) do dnia 31.12.2017 r. zgłoszono zakażenia HIV u 606 osób, chorych na AIDS zgłoszono – 99 osób, zgony z powodu AIDS – 38 osób zamieszkałych na terenie województwa lubelskiego. Informacje o drodze zakażenia wśród nowo wykrytych zakażeń HIV w woj. lubelskim u 184 osób w ciągu ostatnich 5 lat, tj. lata 2013-2017, przedstawia wykres 7.

Wykres 6. Informacje o drodze zakażenia wśród nowo wykrytych zakażeń HIV w woj. lubelskim u 184 osób w ciągu ostatnich 5 lat (2013-2017 r.).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego w Lublinie.

Podsumowując, w roku 2017 odnotowano spadek liczby zakażeń w porównaniu do roku ubiegłego. Jednak należy podkreślić, że na przestrzeni lat objętych monitorowaniem w skali kraju lubelskie nadal należy do województw o niskim nasileniu problemu HIV/AIDS. Nadal czynnikiem wymagającym monitorowania jest sąsiedztwo Ukrainy, gdzie obserwuje się wysoką dynamikę zakażeń.

W roku 2017 powołano Zarządzeniem Wojewody Lubelskiego Nr 129 z dnia 30 maja Wojewódzki Zespół ds. Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS. Zadania zrealizowane przez członków Wojewódzkiego Zespołu to udział w obradach komisji konkursowej otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego z zakresu ochrony

Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa lubelskiego i promocji zdrowia, ogłoszonego przez Wojewodę Lubelskiego. Ponadto członkowie Zespołu wzięli udział w XXIV Konferencji pod hasłem „Człowiek żyjący z HIV w rodzinie i społeczeństwie” organizowanej przez Polską Fundację Pomocy Humanitarnej „Res Humanae” w Warszawie.

3. Postawy wobec narkotyków i narkomanii

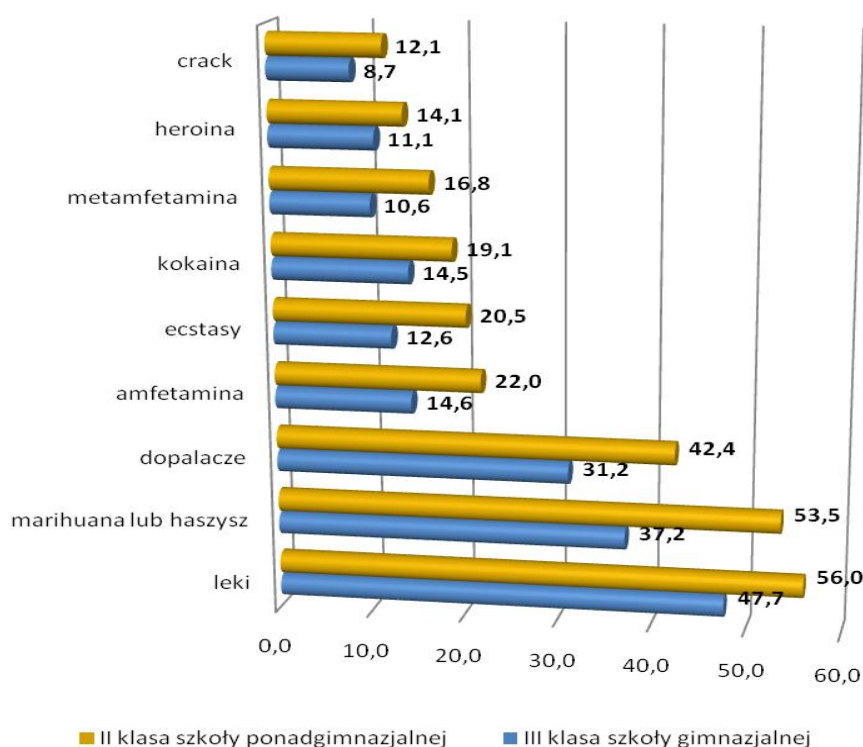
Według badań prowadzonych w województwie lubelskim w 2013 r. (ASM, 2013) większość młodzieży deklaruje negatywną postawę wobec narkotyków i nie jest zainteresowana ich używaniem. Jednak część z nich ma pozytywną bądź obojętną postawę wobec narkotyków. Wyniki badań ankietowych ESPAD 2015 zmieniają ten obraz. Badani częściej za pewne uważali konsekwencje pozytywne. Większość młodzieży używającej narkotyków ma subiektywne poczucie braku problemu. Młodzież jest przekonana że problem narkomanii ich nie dotyczy, ponieważ rzadko sięgają po narkotyki lub nie biorą ich dużo. Lubią używać narkotyków ze względu na dobre samopoczucie po ich użyciu lub ze względu na odczuwanie przyjemności po spożyciu. O wiele mniej osób z tej grupy źle się czuło, bo nie potrafiło odmówić przyjęcia narkotyków, obawiało się kłopotów w związku z używaniem narkotyków, wstydziło się tego czy obiecywało sobie, że już więcej tego nie zrobi.

4. Dostępność narkotyków

Stwierdza się, że większość młodzieży nie jest zainteresowana narkotykami. Jednak średnio co piąty młody człowiek deklaruje, że narkotyki są dostępne w jego najbliższym otoczeniu, zaś co trzeci wyraża przekonanie, że z łatwością może dowiedzieć się, gdzie kupić narkotyki i do kogo się zwrócić z prośbą o „załatwienie narkotyków”. Wyniki badania ESPAD przeprowadzonego w 2015 roku wskazują, że 37% uczniów klas III gimnazjum i 53% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych uważa, że łatwe lub bardzo łatwe byłoby dla nich zdobycie marihuany lub haszyszu, a dla 31% gimnazjalistów i 42% uczniów szkół ponadgimnazjalnych – łatwe byłoby zdobycie dopalaczy. Dane te prezentuje wykres 5.

Co trzeciemu uczniowi udało się również dokonać zakupu narkotyków. Młodzież używająca narkotyków najczęściej uzyskuje je za pośrednictwem znajomych, rzadziej od dilerów czy z podwórka. Co więcej coraz częściej młodzież zdobywa narkotyki, a szczególnie dopalacze, za pośrednictwem Internetu, który gwarantuje łatwy dostęp i anonimowość. Ze względu na dostępność istotnym problemem jest też przyjmowanie leków uspokajających i nasennych, które bez trudu można kupić w aptece, ponieważ z powodów ekonomicznych sprzedawcy nie odmawiają wydania ich klientom (ASM, 2013).

Wykres 7. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych – łatwa i bardzo łatwa.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ESPAD 2015

Badanie ESPAD 2015 wskazuje, że najczęściej proponowanym młodzieży środkiem jest bez wątpienia alkohol. Z propozycjami dotyczącymi substancji nielegalnych spotykają się mniej liczne frakcje badanych i stosunkowo najczęściej dotyczą one konopi. Otrzymało je chociaż raz w czasie ostatnich 12 miesięcy 19,6% uczniów z klas młodszych i 33,6% uczniów klas starszych. Odsetki uczniów, którym proponowano amfetaminę wynosiły w przypadku piętnastolatków – 4,4% i siedemnastolatków – 7,6%. Ecstasy oraz leki uspokajające i nasenne, proponowane były podobnym odsetkiem młodzieży z grupy młodszej i starszej (ecstasy i leki ok. 5%). Znow należy zaznaczyć, że wypadku grupy młodszej wyniki są niższe niż te odnotowane w skali kraju. W grupie starszej młodzieży różnice są niewielkie.

Kwestie dostępności to również w dużej mierze możliwość zakupu narkotyków tj. możliwości finansowe, które są zwłaszcza ważne w kontekście dzieci i młodzieży szkolnej. Z danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie (KWP w Lublinie) ceny narkotyków na rynku lubelskim wahają się od 15 do 350 złotych. Oznacza to wzrost cen o ok. 100%. Najpopularniejszy narkotyk – marihuanę można kupić w cenie 40 zł/gram. Wśród substancji stymulujących najdroższa jest kokaina – 250-350 zł/gram (w 2016 r. 250 zł/gram),

Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa lubelskiego
metamfetamina – 200-250 zł./gram, amfetamina 30-50 zł./gram (w 2016 r. 40 zł./gram).
Substancje halucynogenne kosztują: 1 tabletkę ecstasy – 15-35 zł. (w 2016 w tej samej cenie)
LSD – ok. 30 zł, grzyby halucynogenne – brak danych. Inne substancje psychoaktywne tzw.
„dropsy”, które są dwuskładnikową mieszanką np. amfetaminy i ekstazy dostępne są w cenie
ok. 50 zł. (w 2016 r. - 5-20 zł/szt). Ceny wymienionych substancji mogą się wahać
w zależności od ich jakości oraz miejsca i czasu dokonywania zakupu.

Akcje prewencyjne realizowane są w rejonie lokali rozrywkowych, dyskotek pubów
oraz miejsc grupowania się młodzieży. W odniesieniu do przeciwdziałania zagrożeniu
narkomanią w środowisku zarówno młodych osób jak też dorosłych czynności prowadzone
przez Policję ukierunkowane były także na eliminację ośrodków dystrybucyjnych (sieci
dealerskiej) poprzez ujawnianie prowadzenia tego rodzaju działalności sprawcom
nielegalnego wytwarzania, obrotu, handlu i posiadania narkotyków oraz dopalaczy.
Prowadzono działania wykrywcze, w tym zakresie, szczególnie w okresie ferii zimowych,
wakacji letnich itp.

III. OPIS I OCENA POSIADANYCH ZASOBÓW ORAZ DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

1. Polityka narkotykowa

Zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii w województwie lubelskim w 2017 r.
realizowane były w oparciu o Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii
na lata 2017-2020 (WPPN). Program został przyjęty w dniu 30 grudnia 2016 r. przez Sejmik
Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr XXV/363/2016. W roku 2017 całkowita wysokość
wpływów z opłat za zezwolenie na obrót hurtowy napojami alkoholowymi do 18% alkoholu
w województwie lubelskim wyniosła 1 093 200,00. To ponad 50% większy budżet niż
w 2016 r. (473 600,00 zł). Z tej kwoty 17,39% (tj. 190 102,12 zł) wykorzystano na realizację
działań WPPN (rozd. 85153 - zwalczanie narkomanii), (ROPS, 2018).

Corocznie uchwałą Sejmiku Wojewódzkiego (SWL, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015,
2016, 2017) określa się ogólną powierzchnię przeznaczoną pod uprawę maku i konopi
włóknistych oraz rejonizacji tych upraw na terenie województwa lubelskiego. W latach 2011
-2017 nie wyznaczono powierzchni upraw maku innego niż niskomorfinowy. W tym czasie
obszar uprawy maku niskomorfinowego zmniejszył się o blisko 70%. Zmiany te obrazuje
tabela 4.

Tabela 4. Obszar uprawy maku i konopi włóknistych na terenie województwa lubelskiego w latach 2011-2016.

Kategoria	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ogólna powierzchnia uprawy maku niskomorfinowego	712,70 ha	545 ha	402,80 ha	317,25 ha	284,15 ha	287,55 ha	246,15 ha
Ogólna powierzchnia uprawy konopi włóknistych	53,00 ha	21 ha	10,50 ha	19,20	467,40 ha	136,10 ha	190,76 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie Dziennika Urzędowego Województwa Lubelskiego 2011-2017

W 2015 r. zasadniczo wzrosła ogólna powierzchnia uprawy konopi włóknistych, ze względu na możliwość otrzymania dopłat bezpośrednich w tym płatności do powierzchni upraw konopi włóknistych. Jednak wzrost zainteresowania uprawami, nie przełożył się w woj. lubelskim na realizację. W 2017 r. areał zmniejszył się o ok. 60%, ale nadal jest wyższy niż w okresie sprzed dopłat. Jednak proporcje zostały dostosowane do realnego zapotrzebowania.

Realizacja WPPN w 2017 r. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie (ROPS, 2017) przybiera różne formy, wśród najważniejszych można wymienić:

1. Współpracę z organizacjami pozarządowymi.
2. Realizację programów z zakresu profilaktyki uniwersalnej. Zadanie realizowane ze środków finansowych ujętych w budżecie: Dział 851 – Ochrona Zdrowia, Rozdział 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi. § 2360 – dotacje celowe z budżetu jst udzielane w trybie art. 221 ustawy na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego. Przyznano dotacje w kwocie 177 250,00 zł (10 umów). Szczegółowy opis oferentów znajduje się w tabeli 1. Wykaz realizatorów zadania z zakresu profilaktyki uniwersalnej w szczególności dla dzieci i młodzieży w placówkach wsparcia dziennego 2017 rok, w załączniku.
3. Realizacja dwudniowego szkolenia pn. „Zaburzenia psychiczne a używanie środków psychoaktywnych” dla 80 osób. Umowa nr DZU.ES.2322.32.2017 z dnia 02.08.2017 r. Realizator: Instytut Szkoleń Biznesowych, ul. Czwartaków 18, 20-045 Lublin. Szkolenie dla pracowników oświaty, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, placówek wsparcia dziennego, członków organizacji pozarządowych. Kwota wydatkowana 19 992,00 zł. Środki finansowe zostały ujęte w budżecie: Dział 851

Ochrona Zdrowia, Rozdział 85153 – Zwalczanie narkomanii, oraz Rozdział 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi §4300 .

4. Upowszechnianie „Informatora o instytucjach działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie lubelskim”.

5. Udział w ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „NIEĆPA” zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Zarząd Główny.

ROPS w Lublinie wsparł kampanię profilaktyczną poprzez zakup kart wstępu (400 szt.) na kwotę 15 000,00 zł., w ramach której Placówki Opiekuńczo Wychowawcze z terenu woj. lubelskiego oraz rodziny zastępcze, a także organizacje pozarządowe otrzymały możliwość uczestnictwa w ww. wydarzeniu. Rozdawano materiały informacyjno – edukacyjne, na temat uzależnień pozyskane m.in. z Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Krajowego Centrum ds. AIDS - książki, broszury, plakaty, ulotki. Gwiazdą wieczoru była Margaret oraz Piotr Nagiel z zespołem „STO%”. Środki finansowe zostały ujęte w budżecie: Dział 851 Ochrona Zdrowia, Rozdział 85153 – Zwalczanie narkomanii, §4300 – Zakup usług pozostałych.

6. Porozumienie nr DZU.JS.073.2.2017 z dn. 03.04.2017 r. z Komendą Miejską Policji w Lublinie (KMP w Lublinie) w sprawie współpracy w zakresie realizacji na terenie podległym KMP w Lublinie przedsięwzięcia profilaktycznego pod nazwą: „Odpal Myślenie – Nie Wchodź w Uzależnienie” oraz „Trzeźwy Umysł Na Drodze”. Program był realizowany od 03.04.2017 r. do 31.12.2017 r. Główny cel projektu: zwiększenie świadomości w zakresie zagrożeń zdrowotnych, konsekwencji prawnych i społecznych wynikających z zażywania dopalaczy. Odbiorcami programu w formie debat (21 spotkań) była młodzież szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, ich rodzice oraz nauczyciele.

ROPS w Lublinie pokrył koszty zakupu materiałów profilaktyczno-edukacyjnych, które rozdysponowane zostały m.in. w szkołach. Były to: smycze z nadrukiem „Odpal Myślenie – Nie Wchodź w Uzależnienie” (1 500 szt.), breloki (1 500 szt.), opaski odblaskowe (1 500 szt.) i ulotki informacyjne w postaci zakładki do książek (16 000 szt.). Ponadto zakupiono alkometry z pokrowcem – 2 szt., narkogogle – 1 szt. Środki finansowe przeznaczone na ten cel: 15 110,12 zł ujęto w Dziale 851 Ochrona Zdrowia, Rozdział 85153 - Zwalczanie narkomanii, i Rozdział 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi § 4300 Zakup usług pozostałych.

7. Opracowanie przez Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii „Raportu Wojewódzkiego: Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa lubelskiego w roku 2016”.

2. Ograniczanie popytu

2.1. Profilaktyka

ROPS w Lublinie w 2017 r. ogłosił otwarty konkurs ofert (ROPS, 2018). W wyniku przeprowadzonego postępowania konkursowego zawarto 8 umów na zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii i profilaktyki w zakresie HIV/AIDS na łączną kwotę 170 000,00 zł. Dotacją objęto następujące zadania:

1. Organizacja działań edukacyjnych dotyczących profilaktyki narkomanii i zapobiegania rozprzestrzeniania się zakażeń HIV (1 umowa, 11 900,00 zł).
2. Wspieranie programów wczesnej interwencji lub innych programów rekomendowanych przez KBPN, IPiN lub MEN (1 umowa, 31 650,00 zł).
3. Wspieranie programów profilaktyki selektywnej (3 umowy, 56 730,00 zł).
4. Wspieranie programów leczniczych, terapeutycznych, redukcji szkód zdrowotnych i readaptacyjnych na rzecz osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych nielegalnych i ich rodzin (2 umowy, 49 720,00 zł).
5. Wsparcie działalności punktów konsultacyjno-diagnostycznych HIV/AIDS (1 umowa, 20 000,00 zł).

Szczegółowy zakres opisano w tabeli 2. Wykaz realizatorów zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii i zapobiegania HIV/AIDS, w załączniku.

Otwarty konkurs ofert na realizację zadań z zakresu ochrony i promocji zdrowia – zapobieganie zakażeniom HIV i zwalczania AIDS w ramach dotacji celowej z budżetu państwa ogłosił także Wojewoda Lubelski. Na realizację tych zadań przeznaczono 41 000,00 zł. Konkurs obejmował realizację następujących zadań:

1. Wspieranie działań profilaktycznych w zakresie problematyki HIV/AIDS poprzez edukację skierowaną do mieszkańców województwa lubelskiego – przeznaczono 29 000,00 zł.
2. Wspieranie działalności punktów konsultacyjno-diagnostycznych funkcjonujących na terenie woj. lubelskiego, prowadzących anonimowe i bezpłatne testowanie w kierunku HIV, połączone z poradnictwem przed i po teście – przeznaczono 12 000,00 zł.

Działania profilaktyczne i prewencyjne są stałym elementem pracy policyjnej realizowanym zarówno przez służby prewencyjne jak i kryminalne KWP w Lublinie. Wśród akcji, programów, przedsięwzięć profilaktycznych i edukacyjnych można wymienić:

1. Odpal myślenie nie wchodzi w uzależnienie – program realizowany przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Lublinie. Głównym obszarem tematycznym programu są narkotyki, dopalacze, środki odurzające. Program adresowany jest do uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych, kadry pedagogicznej oraz rodziców.
2. Mity i fakty o dopalaczach – opracowanie materiałów edukacyjnych w formie zakładki do książek. Materiały zawierały informację na temat szkodliwości działania dopalaczy, jak również weryfikowały nieprawdziwe informacje na ich temat.
3. Jestem Bezpieczny – program skierowany głównie do uczniów klas 4 – 6 szkół podstawowych, a dotyczy szeroko rozumianej poprawy bezpieczeństwa. Zawiera wśród swoich celów przeciwdziałanie zażywaniu środków odurzających.
4. Jesteśmy wolni od narkotyków i dopalaczy, Dopalaczom mówię NIE – konkurs plastyczny dla uczniów z terenu miasta Lublin.
5. Fred goes Net – program wczesnej interwencji realizowany na terenie działania dwóch jednostek KMP Lublin, Komenda Powiatowa Policji (KPP) Świdnik.
6. Bezpieczne gimnazjum – program autorski funkcjonariuszy KPP w Hrubieszowie skierowany do uczniów klas I gimnazjum powiatu hrubieszowskiego mający na celu przedstawienie zagrożeń.
7. Pies – NARKOTYKI – akcja uświadamiająca uczniom szkół ponad gimnazjalnych z terenu powiatu chełmskiego zagrożenia związanego z zażywaniem narkotyków lub środków odurzających.
8. WOLNOŚĆ – działania edukacyjno-interwencyjne skierowane do uczniów, rodziców i pedagogów szkolnych z powiatu lubelskiego.
9. Dopalacze niszczą życie oraz Stop uzależnieniom – akcje skierowane do uczniów wszystkich typów szkół, nauczycieli, oraz rodziców z terenu powiatu ryckiego.
10. Zagrożenia płynące z uzależnień – piknik na którym zorganizowano spotkanie z młodzieżą i osobami dorosłymi z terenu powiatu parczewskiego.
11. Bezpieczni i wolni od nałogów – warsztat w gimnazjum Zespołu Szkół w Cycowie (powiat łęczyński).
12. Alkohol i narkotyki – akcja skierowana do użytkowników dróg, polegająca na wzmożonych kontrolach kierowców.

Zadania z zakresu profilaktyki HIV/AIDS na terenie woj. lubelskiego prowadziła WSSE w Lublinie. Wśród tych zadań wymienić można działania adresowane do młodzieży, grup zawodowych i do ogółu społeczeństwa. Zróżnicowani odbiorcy determinują określone formy działań. Oto przykłady:

1. Przeprowadzono: 84 szkolenia, pogadanki, ćwiczenia dla młodzieży (2 462 odbiorców), 14 konkursów plastycznych, wiedzy i olimpiad (3 867 odbiorców).
2. Z okazji Światowego Dnia AIDS odbyło się 12 akcji profilaktycznych (1 598 odbiorców). Łącznie działania edukacyjne objęły 7 927 młodych odbiorców. Obchody Światowego Dnia Walki z AIDS realizowane poprzez współpracę ze środkami masowego przekazu, umieszczanie informacji na stronach internetowych własnych i partnerów, organizowanie ekspozycji wizualnych (ok. 115 920 odbiorców).
3. Do ogółu społeczeństwa adresowane były następujące działania: kampania społeczna pod hasłem: „Mam czas rozmawiać” (126 463 odbiorców), imprezy masowe i festyny – 36 wydarzeń dla 20 247 odbiorców, publikacje w mediach i Internecie dla ok. 150 000 odbiorców.
4. W ramach edukacji grup zawodowych szkolono i udzielano instruktażu dla pracowników zakładów kosmetycznych, fryzjerskich i tatuażu – 150 osób, pracowników ochrony zdrowia – 180 osób. Ważnym działaniem jest także udzielanie w formie instruktaży i poradnictwa wsparcia merytorycznego nauczycielom – 150 osoby.
5. PSSE prowadziły także dystrybucję materiałów edukacyjnych do podmiotów w środowisku działania – 1 067 jednostek.

W ramach profilaktyki stosowania dopalaczy w Wojewódzkiej i Powiatowych Stacjach Sanitarno-Epidemiologicznych pion oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia zrealizował w 2017 r. następujące działania:

- 60 narad w placówkach nauczania i wychowania, skierowanych do 236 odbiorców,
- 55 szkolenia dla nauczycieli, wychowawców, kadry opiekuńczej, skierowanych do 2 030 odbiorców,
- 132 wykłady, prelekcje i pogadanki skierowane do 10 902 odbiorców,
- 2 044 instruktaży i rozmów indywidualnych skierowanych do 6 025 odbiorców,
- 335 form wizualnych skierowanych do blisko 48 600 odbiorców.

Ponadto wychodząc do społeczeństwa z ofertą informacyjną zorganizowano w środowisku lokalnym 69 tematycznych imprez prozdrowotnych dla łącznej liczby około 14 343 uczestników. W ramach tych imprez zorganizowano 104 punkty konsultacyjne z pokazami i ćwiczeniami symulacyjnymi na narkogoglach i alko goglach dla około 14 137 odbiorców. Przygotowano materiały publikowane w 12 środkach masowego przekazu adresowanych do 250 000 odbiorców oraz materiały na 80 stronach internetowych adresowanych do 34 226 odbiorców.

Działania w zakresie profilaktyki uniwersalnej w województwie lubelskim prowadzone były również przez organizacje pozarządowe. Można tu wymienić np. Towarzystwo Nowa Kuźnia w 2017 r., które prowadziło następujące działania:

1. Poradnictwo dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem i ich rodzin w Lublinie, Konopnicy i Puławach. Działaniami objęto 1 405 osób.
2. Program Wzmacniania Rodziny dla rodzin zagrożonych uzależnieniem w Lublinie i Puławach. Działaniami objęto 60 rodzin, 86 rodziców i 103 dzieci.
3. Program Żyj na Luzie i Impuls – dla dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka, realizowany w Lublinie dla 45 osób.
4. Program streetworkingu na terenie Lublina. Nawiązano kontakt z 1 826 osobami, 44 podjęło się terapii.
5. Szkolenie nowych realizatorów programów rekomendowanych w zakresie profilaktyki selektywnej. Program Środowiskowej Profilaktyki Uzależnień (Biała Podlaska – 20 osób).
6. Program rozwijający kompetencje wychowawcze i profilaktyczne rodziców i osób pracujących z dziećmi i młodzieżą, realizowany w Lublinie. Działaniami objęto 133 osoby, 65 rodziców i 68 nauczycieli.

Ponadto Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia, i Terapii Uzależnień w Lublinie, realizowało w 2017 r. następujące projekty:

1. Udzielanie świadczeń zdrowotnych w Poradni. Celem było świadczenie terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol. Zadanie finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ).
2. Programy reintegracji społecznej i zawodowej kierowane do osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Nazwa własna zadania: Nowy rozdział. Głównym celem programu jest poprawa jakości życia osób po ukończonym procesie terapii uzależnienia od narkotyków oraz osób, które nie ukończyły pełnego procesu terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych, ale utrzymują abstynencję. Źródło finansowania KBPN.
3. Programy wsparcia dla rodzin osób zagrożonych narkomanią i używających narkotyków. Nazwa własna zadania: Siła jest w rodzinie. Głównym celem programu jest poprawa jakości życia rodzin z problemem narkotykowym. Źródło finansowania KBPN.
4. Program profilaktyki wskazującej dla osób używających narkotyków: Zdążyć przed uzależnieniem. Głównym celem programu jest zmiana przekonań i zachowań osób używających substancje psychoaktywne wobec narkotyków, ukierunkowana na abstynencję. Źródło finansowania KBPN.

5. Programy profilaktyki selektywnej dla dzieci i młodzieży. Nazwa własna zadania: Zanim przekroczysz granicę. Głównym celem programu jest zmniejszenie stopnia nieprzystosowania dzieci i młodzieży zagrożonych narkomanią z powodu ryzyka marginalizacji społecznej dzieci i młodzieży eksperymentującej z narkotykami lub tzw. dopalaczami, okazjonalnie ich używające. Źródło finansowania: KBPN.
6. Realizacja programów i działań dla osób używających środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych w sposób okazjonalny oraz dla członków rodzin. Celem działania jest ograniczanie używania substancji psychoaktywnych oraz kształtowanie postaw rodzicielskich i umiejętności wychowawczych sprzyjających ograniczeniu używania substancji psychoaktywnych przez dzieci. Źródło finansowania: Urząd Miasta Lublin (UM Lublin).
7. Wspieranie programów reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP). Celem działania jest tworzenie warunków sprzyjających powrotowi do aktywizacji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Źródło finansowania: UM Lublin.
8. Rozwijanie dostępu do leczenia ambulatoryjnego dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych. Celem kampanii jest zwiększenie ilości działań informacyjno-motywujących, które w efekcie zwiększą ilość osób korzystających z profesjonalnych form pomocy. Źródło finansowania: UM Lublin.
9. Programy profilaktyki wskazującej adresowane do osób używających NSP, w tym w połączeniu z innymi środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi. Głównym celem programu jest zmiana przekonań i zachowań osób używających substancje psychoaktywne wobec narkotyków ukierunkowana na abstynencję. Źródło finansowania: KBPN.
10. Działania z zakresu ograniczania szkód zdrowotnych i społecznych ukierunkowanych na profilaktykę HIV, HBV, HCV i innych chorób zakaźnych wśród osób używających narkotyków. Celem zadania jest ograniczenie ryzyka szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków i dopalaczy.

Na terenie województwa funkcjonują organizacje pozarządowe, które statutowo prowadzą działalność na rzecz poprawy sytuacji osób seropozytywnych i ich rodzin. Jednak zazwyczaj są to organizacje, których podstawowa aktywność koncentruje się wokół innych zagadnień, a działania na rzecz społeczności seropozytywnej są drugoplanowe, jak np.

opisane wyżej Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia, i Terapii Uzależnień w Lublinie. Brak jest systemowych projektów, ciągłości finansowania i aktywności w zakresie poprawy jakości życia osób zarażonych i ich rodzin, choć istnieje realna potrzeba tego rodzaju działań.

2.2. Leczenie i rehabilitacja

Informacja nt. zabezpieczenia świadczeń zdrowotnych dla osób uzależnionych, dotkniętych problemem narkomanii realizowanych przez Lubelski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia, dotyczy leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych w 2017 roku. Powyższe świadczenia były realizowane: w warunkach ambulatoryjnych, w ramach leczenia stacjonarnego, w warunkach stacjonarnych w ośrodkach rehabilitacyjno – readaptacyjnych. Szczegółowy opis świadczeń, form opieki i liczby pacjentów w zakresie leczenia narkomanii zawiera tabela 5 s. 25.

Łącznie zakresem powyższych świadczeń w 2017 r. objęto 2 906 osób. Dla porównania w 2016 r. - 1 986 osób, w 2015 r. - 2 259 osób w 2014 r. - 2 462 osób, w 2013 r. - 2 857. Wykazy ww. placówek znajdują się w załączniku: tabela 3. Wykaz podmiotów leczniczych realizujących w 2017 r. świadczenia stacjonarne dla pacjentów uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Świadczenia obejmujące leczenie HIV/AIDS finansowane przez NFZ w 2017 roku były realizowane w ramach leczenia ambulatoryjnego i stacjonarnego. Zakres tych świadczeń prezentowany jest w tabeli 6 s. 27.

Łącznie w 2017 r. w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej leczonych było 222 pacjentów. To o 100 więcej niż w roku ubiegłym (w 2016 r. – 121 pacjentów, w 2015 r. – 110 pacjentów, w 2014 r. - 125 pacjentów, w 2013 r. - 62 pacjentów).

Tabela 5. Zakres świadczeń, form opieki i liczba pacjentów w 2017 roku w zakresie

leczenia narkomanii.

Lp	Zakres świadczeń	Forma opieki	Liczba pacjentów
1	leczenie środowiskowe (domowe)	ambulatoryjna	2
2	świadczenia psychiatryczne dla chorych somatycznie	stacjonarna	2
3	świadczenia dzienne terapii uzależnienia od alkoholu	ośrodek dzienny	9
4	leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych (detoksykacja)	stacjonarna	19
5	świadczenia psychiatryczne dla dzieci i młodzieży	stacjonarna	19
6	leczenie uzależnień stacjonarne	stacjonarna	33
7	świadczenia w izbie przyjęć szpitala (ryczałt dobowy)	stacjonarna	52
8	świadczenia terapii uzależnień dla dzieci i młodzieży	ambulatoryjna	69
9	świadczenia terapii uzależnienia od alkoholu stacjonarne	stacjonarna	102
10	świadczenia rehabilitacyjne dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych	stacjonarna	111
11	program leczenia substytucyjnego	ambulatoryjna	158
12	świadczenia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu	ambulatoryjna	162
13	leczenie zespołów abstynencyjnych po substancjach psychoaktywnych (detoksykacja)	stacjonarna	194
14	świadczenia psychiatryczne dla dorosłych	stacjonarna	276
15	świadczenia psychiatryczne ambulatoryjne dla dorosłych	ambulatoryjna	335
16	leczenie uzależnień	ambulatoryjna	651
17	świadczenia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol	ambulatoryjna	712
	Suma końcowa		2906

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Tabela 6. Zakres świadczeń, form opieki i liczba pacjentów w 2017 roku w zakresie

leczenia

Lp	Nazwa zakresu świadczeń	Forma opieki	Liczba pacjentów
1	świadczenia w zakresie leczenia aids	ambulatoryjna	143
2	świadczenia lekarza poz	ambulatoryjna	43
3	choroby zakaźne - hospitalizacja	stacjonarna	23
4	świadczenia w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc-świadczenia pierwszorazowe	ambulatoryjna	2
5	świadczenia pielęgniarki poz w ramach realizacji profilaktyki gruźlicy	ambulatoryjna	1
6	świadczenia w zakresie dermatologii i wenerologii	ambulatoryjna	1
7	świadczenia w zakresie dermatologii i wenerologii-świadczenia pierwszorazowe	ambulatoryjna	1
8	świadczenia w zakresie gruźlicy i chorób płuc dla dzieci	ambulatoryjna	1
9	świadczenia w zakresie chorób zakaźnych	ambulatoryjna	1
10	świadczenia w zakresie chorób zakaźnych dla dzieci	ambulatoryjna	1
11	świadczenia w zakresie położnictwa i ginekologii	ambulatoryjna	1
12	świadczenia w zakresie ortopedii i traumatologii narządu ruchu	ambulatoryjna	1
13	badania tomografii komputerowej (tk)	ambulatoryjna	1
14	anestezjologia i intensywna terapia ii poziom referencyjny - hospitalizacja	stacjonarna	1
15	izba przyjęć	ambulatoryjna	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NFZ

2.3. Readaptacja społeczna

W roku 2017 Samorząd Województwa Lubelskiego nie prowadził wsparcia Centrum Integracji Społecznej (CIS).

2.4. Ograniczanie szkód zdrowotnych

W woj. lubelskim program leczenia substytucyjnego prowadzony jest przez Ośrodek Leczenia Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie z siedzibą przy ul. Karłowicza 1, 20-027 w Lublinie. Placówka oferuje pacjentom usługi

o charakterze medyczno-terapeutycznym. Oferta skierowana jest do osób borykających się z problemem uzależnienia i ich rodzin. Ponadto Ośrodek zajmuje się działalnością profilaktyczną z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień pacjentów, zamieszkałych na terenie Lublina, województwa lubelskiego i kraju.

W strukturze organizacyjnej Ośrodka wyodrębnione zostały poradnie specjalizujące się w pracy z pacjentami wymagającymi diagnostyki i leczenia poszczególnych uzależnień. Program Terapii Substytucyjnej prowadzi działania terapeutyczne z zakresu readaptacji osób uzależnionych mające na celu poprawę stanu somatycznego i psychicznego pacjentów, a także ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV i innych. Liczba osób objętych programem leczenia substytucyjnego w 2017 r. wyniosła 155 osób, w 2016 r. - 146 osób, w 2015 r. – 144 osoby, w 2014 r. – 142 osoby, w 2013 r. - 127 osób. Jak widać liczba osób rośnie z roku na rok. Ponadto w 2017 r. zakontraktowany był następujący zakres świadczeń (bez uwzględniania świadczeń z zakresu terapii uzależnienia od alkoholu):

1. Leczenie uzależnień – 911 osób (w tym członkowie rodzin)
2. Świadczenia Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych Innych niż Alkohol – 22 osoby
3. Świadczenia Terapii Uzależnienia dla Dzieci i Młodzieży – 189 pacjentów.

Z informacji uzyskanych z Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej wynika, że w okręgu lubelskim w jednostkach penitencjarnych programy metadonowe funkcjonują od stycznia 2007 r. W programach tych w 2017 r. uczestniczyło 24 osadzonych (w 2016 r. – 25, w 2015 r. – 44, w 2014 r. – 52, w 2013 r. – 61, w 2012 r. – 51, w 2011r. – 53, w 2010 r. - 69, w 2009 - 73, w 2008 r. - 26, w 2007 r. - 41).

3. Ograniczanie podaży

Walka z nielegalnym rynkiem narkotykowym prowadzona jest przez kilka instytucji. Charakterystykę zagrożenia przestępczością narkotykową na terenie województwa lubelskiego w 2017 r. prowadzi m.in. KWP W Lublinie.

Dystrybucją narkotyków oraz dopalaczy zajmują się osoby, które posiadają już przeszłość kryminalną, jak również osoby nowe, które zostały zwerbowane przez grupy przestępcze do handlu substancjami zabronionymi lub posiadają substancje odurzające z własnej produkcji.

Z danych zgromadzonych przez KWP w Lublinie dotyczących ilości wszczętych postępowań za 2017 r. względem innych jednostek wojewódzkich Policji wynika, że

dynamika dotycząca „wszczęć” jest zbliżona do poprzednich lat i nie odbiega znacząco od innych województw. W oparciu o zmiany ilości postępowań wszczętych oraz przestępstw stwierdzonych w latach 2016 i 2017 należy stwierdzić, że przestępczość związana z narkotykami, dopalaczami na terenie woj. lubelskiego nie rozwija się. W oparciu o gromadzone przez Policję dane można również dostrzec trend spadkowy w zakresie liczby osób podejrzanych oraz podejrzanych nieletnich zakończonych postępowaniach przygotowawczych, wszczętych z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Według danych przesłanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania narkomanii w dotyczących zestawienia porównawczego wg kwalifikacji prawnej poszczególnych Komend Wojewódzkich, w województwie lubelskim KWP w Lublinie wszczęła postępowanie z ustawy o narkomanii w 1 394 przypadkach, stwierdzono 1 642 przestępstwa. Zatrzymano 1 194 osoby podejrzane dorosłe i 58 podejrzanych nieletnich. Dane porównawcze w tym zakresie z innych województw i Polski znajdują się w tabeli 4. Zestawienia porównawcze wg kwalifikacji prawnej w 2017 roku w załączniku.

W 2017 r. na odcinku służbowej odpowiedzialności Nadbużański Oddział Straży Granicznej w Chełmie (NOSG) ujawniono 12 przypadków przemytu substancji narkotycznych w przejściach granicznych (2016 r. – 8 przypadków, 2015 r. – 3 przypadki) oraz 19 przypadków zatrzymania substancji narkotycznych wewnątrz kraju (2016 r. – 16 przypadków, 2015 r. – 6 przypadków).

Ujawniono łącznie:

- amfetamina (914,442 g) o wartości 962,50 zł.;
- metamfetamina (1,555 g) brak wyceny;
- marihuana (5 077,702 g) częściowo wyceniona na 23 226,80 zł.;
- haszysz (138 236,599 g) o wartości 4 890 950,75 zł.;
- extasy (2 szt. + 34,1 g) brak wyceny;
- kokaina (12,615 g) o wartości 5 046 144,00 zł.;
- różnego rodzaju proszki i granulaty zawierające prawdopodobnie substancję psychoaktywną (6 015,157 g) brak wyceny;
- ciastka zawierające marihuanę (72,83 g);
- sadzonki konopi indyjskich 83 szt. o wartości 73 040,00 zł.

Szczegółowe dane w tym zakresie prezentowane są w tabeli 5. Narkotyki ujawnione przez funkcjonariuszy NOSG w 2017 r. w załączniku.

W 2017 r. funkcjonariusze NOSG ujawnili usiłowanie przemytu narkotyków w przejściach granicznych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Ujawnione uśiłowanie przemytu narkotyków w przejściach granicznych w 2017 r.

Data	Kierunek	Przejście graniczne	Rodzaj	Miejsce ukrycia	Obywatelstwo sprawcy	Ilość	Wartość zł
10.01.2017	do RP	PSG w Hrebennem	Teren przejścia	Nie ustalono	Amfetamina	0,9	40,00
17.03.2018	z RP	PSG w Dorohusku	Pojazd	Polska	Amfetamina	44,222	Bez wyceny
					Marihuana	0,2	Bez wyceny
					Marihuana	3 422,72	Bez wyceny
22.04.2018	do RP	PSG w Terespolu	Pojazd	Białoruś	Extasy (dwa woreczki strunowe z zawartością zielonego granulatu)	34,1	Bez wyceny
03.05.2018	do RP	PSG w Terespolu	Pojazd, butelki plastikowe 2L, schowek w desce rozdzielczej	Rosja	Inne (granulat koloru ciemnozielonego zawierający prawdopodobnie substancję psychoaktywną)	1 681,30	Bez wyceny
20.05.2018	z RP	PSG w Hrebennem	Pojazd, drzwi pasażera	Ukraina	Haszysz	0,24	Bez wyceny
14.07.2018	z RP	PSG w Hrebennem	Skrytka konstrukcyjna pojazdu	Litwa	Haszysz	63 848	1 915 440,00
14.07.2018	z RP	PSG w Dorohusku	Papieros (skręt)	Stany Zjednoczone Ameryki	Marihuana	0,07	Bez wyceny
29.07.2018	z RP	PSG w Dorohusku	Bagaż podręczny	Ukraina	Marihuana	0,37	15,80
					Marihuana	0,4	16,00
19.09.2018	z RP	PSG w Dorohusku	Skrytka konstrukcyjna umieszczona w podwoziu	Litwa	Haszysz	74 382	2 975 284,00
25.10.2018	do RP	PSG w Dorohusku	Pojazd, bagaż	Ukraina	Marihuana	63,94	2 500,00
31.10.2018	do RP	PSG w Dorohusku	Pojazd, bagaż	Ukraina	Marihuana (ciastka zawierające marihuanę)	72,83	Bez wyceny
15.11.2018	z RP	PSG w Dorohusku	Bagaż podręczny	Niemcy	Marihuana	8,74	437,00
Razem			Amfetamina			5,122	4 893 732,80
			Marihuana			3 496,44	
			Extasy			34,1	
			Granulat koloru ciemnozielonego			1 681,30	

	zawierający prawdopodobnie substancję psychoaktywną	
	Haszysz	138 230,24
	Ciastka zawierające marihuanę	72,83

Zródło: dane z NOSG z dnia 24.08.2018 r.

Narkotyki oraz substancje psychotropowe są zazwyczaj przewożone w skrytkach konstrukcyjnych samochodów osobowych, w rzeczach osobistych podróżnego, najczęściej kierowanych przez obywateli Ukrainy, Rosji, Białorusi, Litwy lub obywateli UE powracających z państw Europy zachodniej. Sprawcami są mężczyźni, w wieku 30-46 lat, przewożący narkotyki „miękkie” (haszysz, marihuana) oraz narkotyki syntetyczne (amfetamina, ekstazy) w ilościach najczęściej od kilku do kilkuset gramów, rzadziej w większych ilościach, w postaci proszku, suszu roślinnego bądź tabletek.

Większe ilości narkotyków przemycane są w zbiornikach paliwowych, zbiornikach na gaz zamontowanych w bagażnikach pojazdów. Narkotyki znajdują się w sprasowanych, hermetycznie zamkniętych paczkach foliowych, które umieszczane są wewnątrz tych zbiorników (np. zatopione w oleju napędowym).

W ostatnich latach Republika Litwy stała się krajem tranzytowym, przemycanych do Rosji narkotyków pochodzenia afrykańskiego (haszysz). Narkotyki te są często nielegalnie przewożone z Maroka do Hiszpanii.

Na przykładzie odnotowanych bieżących zdarzeń jak również lat ubiegłych dotyczących przemytu substancji narkotycznych można stwierdzić, że znaczna ich ilość występowała na kierunku wyjazdowym z RP (wjazd na Ukrainę).

Ujawniani sprawcy przestępstwa, to pojedyncze osoby przewożące niewielkie ilości narkotyków, nie można jednak wykluczyć zaangażowania w przemyt zorganizowanych grup przestępczych, mając na uwadze czynniki takie, jak:

- geograficzne usytuowanie Polski warunkujące możliwość wykorzystania jej jako obszaru tranzytowego w międzynarodowym ruchu drogowym pomiędzy Europą Wschodnią a Zachodnią;
- skalę zagrożenia przestępczością narkotykową w Polsce i innych krajach UE;
- istnienie szlaków przemytniczych z Azji i Ameryki Południowej przebiegających przez terytorium RP;
- swobodę przemieszczania się na wewnętrznym odcinku granicy UE/Schengen;
- znaczną dochodowość i popyt na substancje narkotykowe.

Ponadto funkcjonariusze Izby Administracji Skarbowej w Lublinie ujawnili w 2017 r. następujące ilości narkotyków: 2 962,1g marihuany, 11,43 g haszyszu, 34 gramy granulatu koloru zielonego zawierającego MDMA/ekstazy, 1624,9 g. granulatu koloru ciemno zgniło zielonego z zawartością metamfetaminy.

Na podstawie danych przesłanych przez Prezesów Sądów Rejonowych województwa lubelskiego w roku 2017 liczba skazanych ogółem wyniosła 15 295, w tym liczba skazanych na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii wyniosła 801 osób. W roku 2016 było to analogicznie 15 878 i 840, 2015 r. – 17 127 i 709, w 2014 r. – 19 798 i 1 009, w 2013 r. 19 572 i 807. Szczegółowe dane za lata 2014 – 2016 z podziałem na jednostki rejonowe przedstawia tabela 6. Liczba osób skazanych ogółem i skazanych na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w Sądach Rejonowych woj. lubelskiego, w załączniku.

Regulowanie współpracy z przemysłem farmaceutycznym w zakresie kontroli nad wytwarzaniem i stosowaniem środków odurzających oraz ich prekursorów należy do zadań Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego (LWIF). Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii¹ oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia² środki odurzające grup I-N, II-N i substancje psychotropowe grup II-P, III-P i IV-P może posiadać wyłącznie jednostka w zakresie swojej działalności statutowej po uzyskaniu zezwolenia wojewódzkiego inspektora farmaceutycznego.

W roku 2017 LWIF wydał 2 zezwolenia na posiadanie w celach naukowych ww. środków odurzających i substancji psychotropowych jednostkom naukowym działającym na terenie województwa lubelskiego.

Udzielanie zezwoleń w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, dystrybucji albo w celu prowadzenia badań naukowych jednostkom naukowym w zakresie swojej działalności statutowej prekursorów kategorii 1 należy do Głównego Inspektora Farmaceutycznego.

Współpraca LWIF w ww. zakresie z innymi podmiotami dotyczy m.in. nadzoru nad obrotem detalicznym, przechowywaniem i niszczeniem środków odurzających, substancji psychotropowych oraz prekursorów kategorii 1 wobec: aptek ogólnodostępnych, aptek szpitalnych, oddziałów farmacji szpitalnych, zakładów leczniczych dla zwierząt, lekarzy, lekarzy dentyistów, lekarzy weterynarii prowadzących praktykę lekarską i innych podmiotów, których działalność wymaga posiadania i stosowania w celach medycznych lub do badań klinicznych ww. preparatów.

¹ Art. 35 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 1030)

² Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przewozu, dystrybucji albo stosowania w celu badań naukowych.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy kontrola przestrzegania przepisów zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych (NSP).

Od 2016 r. w województwie lubelskim zaobserwowano zmianę kierunku dostępu do środków zastępczych. Zauważono wyraźny trend odchodzenia od dystrybucji środków zastępczych w punktach stacjonarnych na rzecz sprzedaży dilerskiej oraz przez Internet. Trend ten utrzymuje się do chwili obecnej. Działając we współpracy z organami ścigania lub Krajowej Administracji Skarbowej w 2017 r. PIS zabezpieczyła łącznie 481 opakowań dopalaczy, których masa przekraczała 3,6 kg (w 2015 r. odpowiednio 340 / 1,5 kg). W 2017 r. w produktach zabezpieczonych zidentyfikowano najczęściej następujące związki chemiczne: 3-CMC, 4-CMC, 3-CEC, 4-CEC, Helen. Są to substancje, które pochodzą z modyfikacji już istniejących, obecnie kontrolowanych środków odurzających i psychotropowych.

W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych w 2017 r. ograny PIS w pierwszej oraz w drugiej instancji wydały łącznie 142 decyzje administracyjne, w tym 106 decyzji na podstawie art. 44 c ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, zakazującej wytwarzania lub wprowadzania do obrotu środków zastępczych. Głównym narzędziem prewencyjnym, jakim dysponują państwowi inspektorzy sanitarni jest możliwość nałożenia kary finansowej na podmioty łamiące ustawowy zakaz wytwarzania oraz wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz NSP. W 2017 r. w związku z wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych wydano 12 decyzji na podstawie art. 52 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii wymierzających kary pieniężne w łącznej wysokości 540 000,00 zł. W 2017 r. w stosunku do 2016 r. zauważono wzrost wskaźników mierzących zjawisko obrotu środkami zastępczymi.

Od listopada 2015 r. do chwili obecnej na terenie województwa lubelskiego nie funkcjonują punkty stacjonarne oferujące w sprzedaży środki zastępcze. Zmieniający się rynek narkotykowy stanowi wielkie wyzwanie dla służb, których zadaniem jest stałe nadążanie z instrumentami kontroli, mającymi służyć ograniczeniu tego zjawiska. Współpraca pomiędzy służbami zajmującymi się walką z NSP jest niezwykle ważną kwestią, ponieważ tylko połączone kompleksowe działania mogą doprowadzić do ograniczenia dostępności NSP na rynku, a w rezultacie ograniczyć zagrożenie jakim są ww. substancje.

IV. WNIOSKI I REKOMENDACJE

1. W województwie lubelskim w latach 2013-2016 prowadzono badania w zakresie młodocianych użytkowników narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. W związku z powyższym istnieje wiele opracowań nt. dzieci i młodzieży szkolnej używającej substancji psychoaktywnych nie są aktualne. Brak jest natomiast informacji nt. dorosłych użytkowników, nieobjętych rejestrem systemu oświaty.
2. Liczba użytkowników narkotyków wśród dzieci i młodzieży jest stosunkowo mała. Ostatnie badania pokazują, że większość badanych nigdy nie sięgała po substancje nielegalne. Jednak z roku na rok odnotowuje się niewielki wzrost używania przetworów konopi zarówno wśród młodszej jak i starszej grupie wiekowej. Trendy w woj. lubelskim pokrywają się z trendami obserwowanymi w Polsce. Z tego powodu ważne jest, aby koncentrować działania naprawcze na realizacji specjalistycznych programów z zakresu profilaktyki selektywnej np. programy wczesnej interwencji.
3. Wzory konsumpcji różnią się w zależności od płci. Chłopcy częściej deklarują próby używania substancji psychoaktywnych poza lekami uspokajającymi i nasennymi oraz lekami przeciwbólowymi używanymi w celu odurzenia się. Dziewczeta częściej sięgają po alkohol w połączeniu z lekami. Działania profilaktyczne powinny uwzględniać te różnice.
4. Biorąc pod uwagę wpływ grupy rówieśniczej na zachowanie dzieci i młodzieży w badanym okresie niepokojącym zjawiskiem jest to, że w klasach młodszych 52,5% młodych ludzi przyjaźni się z osobami palącymi konopie, w klasach starszych – 68,7%. Może to być czynnik skłaniający do sięgania po środki psychoaktywne.
5. Co piąty młody człowiek deklaruje że narkotyki są dostępne w jego otoczeniu i łatwo jest zdobyć zwłaszcza marihuanę, haszysz i dopalacze. Kwestie dostępności to również w dużej mierze możliwość zakupu narkotyków, która wiąże się z możliwościami finansowymi. Ceny wzrosły w stosunku do roku ubiegłego. Cena może być barierą dla szerszej grupy dzieci młodzieży. Należy monitorować rynek w tym zakresie, ponieważ spadek cen może zachęcić do spróbowania narkotyków większą grupę odbiorców.
6. Większość młodzieży w województwie lubelskim deklaruje negatywną postawę wobec narkotyków i nie jest zainteresowana ich używaniem. Jednak trend ten zmienia się, część z nich ma pozytywną bądź obojętną postawę wobec narkotyków.

7. Z problem narkomanii związane są inne problemy społeczne, m.in. zakażenia HIV i zachorowania na AIDS. W roku 2017 odnotowano 28% mniej zakażeń HIV niż w latach ubiegłych. W skali kraju lubelskie nadal należy do województw o niskim nasileniu problemu HIV/AIDS. Tendencja ta dotyczy również zakażeń HIV wśród iniekcyjnych użytkowników narkotyków. Nadal czynnikiem wymagającym monitorowania jest sąsiedztwo Ukrainy, gdzie obserwuje się wysoką dynamikę zakażeń.
8. Jednocześnie należy zaznaczyć, że należy edukować społeczeństwo w zakresie potencjalnych dróg zakażenia. Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwuje się w woj. lubelskim podobną liczbę zakażeń spowodowanych kontaktami homo- i heteroseksualnymi. Należy prowadzić edukację w kierunku obalania stereotypów nt. dróg zakażenia.
9. Na terenie woj. lubelskiego w 2017 roku świadczeniami objęto 2 906 osób. To o prawie połowę więcej niż w roku ubiegłym (N=1 986). W ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej leczonych było 222 pacjentów. To o 100 więcej niż w roku ubiegłym (N= 121).
10. Na terenie woj. lubelskiego funkcjonują programy leczenia substytucyjnego w tym programów realizowanych w warunkach wolnościowych, jak i penitencjarnych. Liczba osób objętych programem leczenia substytucyjnego w 2017 r. wyniosła 155 osób, w 2016 r. - 146 osób. W warunkach penitencjarnych było to 24 osadzonych, o jeden mniej niż w roku 2016.
11. Na terenie województwa funkcjonują również organizacje pozarządowe, które prowadzą działalność na rzecz przeciwdziałania narkomanii oraz poprawy sytuacji osób seropozytywnych i ich rodzin. O ile wymienić można co najmniej kilka prężnie działających podmiotów w zakresie działań na rzecz przeciwdziałania narkomanii, to działania na rzecz osób seropozytywnych nie są właściwie realizowane. Zazwyczaj są to organizacje, których podstawowa aktywność koncentruje się wokół innych zagadnień, a działania na rzecz społeczności seropoztywnej są drugoplanowe. Brak jest systemowych projektów, ciągłości finansowania i aktywności w zakresie poprawy jakości życia osób zarażonych i ich rodzin, choć istnieje realna potrzeba tego rodzaju działań.
12. Po przystąpieniu Polski do UE rynek narkotykowy stał się poważnym zagrożeniem na skalę światową. Polska występuje w każdej z kategorii narkobiznesu, tzn. jako producent, tranzyt i rynek zbytu. Województwo lubelskie, stanowi granicę zewnętrzną UE, dlatego

nie można jednak wykluczyć zaangażowania w przemyt zorganizowanych grup przestępczych.

13. Samorząd województwa lubelskiego sukcesywnie dążył do zmniejszania areału upraw maku niskomorfinowego. Jednak od 2015 r. zasadniczo wzrosła ogólna powierzchnia uprawy konopi włóknistych. Zwarzywszy na fakt, iż mimo przysługujących od 2015 r. plantatorom wysokich dopłat bezpośrednich do powierzchni upraw konopi włóknistych, zaplanowany areał został ograniczony i wykorzystany w bardzo niewielkim stopniu.

V. STRESZCZENIE

Niniejszy raport powstał w oparciu o dane z prowadzonych na terenie woj. lubelskiego badań (lata 2013-2016), a także informacje przesłane przez jednostki realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii i zapobiegania HIV/AIDS.

Należy zaznaczyć, że wszystkie ustawowo wskazane instytucje działające na terenie woj. lubelskiego realizują właściwe dla siebie zadania.

W zakresie rozpowszechniania używania narkotyków należy zaznaczyć, że nie jest to problem powszechny. Większość badanych nigdy nie sięgała po substancje nielegalne. Mimo to odnotowano wzrost używania przetworów konopi. Statystyki zawyżają hermetyczne grupy starszej młodzieży, które zażywają narkotyki często. Trendy w woj. lubelskim pokrywają się z trendami obserwowanymi w Polsce. Istnieją równice między chłopcami a dziewczętami w zakresie popularności przyjmowanych substancji. Niepokojący jest fakt, iż stosunkowo duża grupa osób przyjaźni się lub zna osoby, które palą konopie. Pewnym czynnikiem zaporowym dla powszechnego użytkowania narkotyków jest ich cena. Woj. lubelskie należy do mniej zamożnych województw, a ceny narkotyków utrzymują się na stałych raczej wysokich cenach.

W roku 2017 odnotowano mniej zakażeń HIV niż w roku 2016. W skali kraju lubelskie nadal należy do województw o niskim nasileniu problemu HIV/AIDS. Nadal czynnikiem wymagającym monitorowania jest sąsiedztwo Ukrainy, gdzie obserwuje się wysoką dynamikę zakażeń. Stosunkowo niska jest też liczba zgonów z powodu przedawkowania i z powodu AIDS.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że należy edukować społeczeństwo w zakresie potencjalnych dróg zakażenia. Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwuje się w woj. lubelskim podobną liczbę zakażeń spowodowanych kontaktami homo- i heteroseksualnymi. Należy prowadzić edukację w kierunku obalania stereotypów nt. dróg zakażenia.

W badanym okresie liczba zatruć dopalaczami pozostaje na tym samym poziomie.

Wciąż zbyt mało jest działań w zakresie profilaktyki selektywnej i wskazującej, zwłaszcza skierowanej do osób dorosłych.

Na terenie woj. lubelskiego funkcjonują programy leczenia substytucyjnego w tym programów realizowanych w warunkach wolnościowych, jak i penitencjarnych. Liczba osób korzystających z tego typu programów wzrosła nieznacznie.

Województwo lubelskie poprzez swoje położenie geograficzne występuje w każdej kategorii narkobiznesu, tzn. jako producent, tranzyt i rynek zbytu.

W roku 2017 w woj. lubelskim spadła liczba skazanych ogółem, jak również liczba skazach prawomocnie z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

VI. BIBLIOGRAFIA

Frątczak E., Grabowski J., (2016). Raport z badania społecznego dotyczącego postaw mieszkańców regionu lubelskiego wobec zjawiska zakażeń HIV i zachorowań na AIDS oraz osób zakażonych HIV i Chorujących na AIDS, Kutno

ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o. o. z siedzibą w Kutnie, (2013). Diagnoza używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież w województwie lubelskim. Kutno

Dąbrowska K., Sierosławski J., (2015). Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z badań ankietowych zrealizowanych w województwie lubelskim w 2015 r. Warszawa

Urząd Statystyczny w Lublinie, (luty 2017). Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim w 2016 r.

Urząd Statystyczny w Lublinie, (maj 2017). Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubelskiego w 2016 r.

Urząd Statystyczny w Lublinie, (maj 2017). Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2016/2017.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, (2018), Raport z wykonania Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2017 r. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, przedstawiony Sejmikowi Województwa Lubelskiego w 2018 r.

Sejmik Województwa Lubelskiego, (2011), Uchwała nr VI/65/11 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 lutego 2011 r. w sprawie ogólnej powierzchni przeznaczonej pod

uprawy maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw na terenie województwa lubelskiego w 2011 r.

Sejmik Województwa Lubelskiego, (2012), Uchwała nr XIX/252/2012 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie ogólnej powierzchni przeznaczonej pod uprawy maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw na terenie województwa lubelskiego w 2012 r.

Sejmik Województwa Lubelskiego, (2013), Uchwała nr XXXI/516/2013 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie ogólnej powierzchni przeznaczonej pod uprawy maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw na terenie województwa lubelskiego w 2013 r.

Sejmik Województwa Lubelskiego, (2014), Uchwała nr XLIII/649/2014 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ogólnej powierzchni przeznaczonej pod uprawy maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw na terenie województwa lubelskiego w 2014 r.

Sejmik Województwa Lubelskiego, (2015), Uchwała Nr VI/85/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 marca 2015 r.

Sejmik Województwa Lubelskiego, (2016), Uchwała Nr XV/243/2016 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 10 marca 2016 r.

Sejmik Województwa Lubelskiego, (2017), Uchwała Nr XXIX/406/2017 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 kwietnia 2017 r.

VII. ZAŁĄCZNIKI (nie wliczane do liczby stron raportu)**Wykaz skrótów**

SWL	Sejmik Województwa Lubelskiego
WPPN	Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2016 r.
KBPN	Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii
SWL	Samorząd Województwa Lubelskiego
ROPS w Lublinie	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie
UM Lublin	Urząd Miasta Lublin
LUW w Lublinie	Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie
NOSG	Nadbużański Oddział Straży Granicznej
KWP w Lublinie	Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie
KMP w Lublinie	Komenda Miejska Policji w Lublinie
KPP	Komenda Powiatowa Policji
LWIF	Lubelski Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lublinie
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
PIS	Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
US w Lublinie	Urząd Statystyczny w Lublinie
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych
UE	Unia Europejska
NSP	Nowe Substancje Psychoaktywne
ESPAD	(ang.) ESPAD – European School Project on Alcohol and Drugs). Badanie prowadzone zgodnie z Europejskim Programem Badań Ankiety w Szkołach. Badanie audytoryjne prowadzone na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat) na terenie całego kraju realizowane zgodnie z metodologią zaleconą przez Europejskie Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii

Wykaz tabel

Tabela 1. Wykaz realizatorów zadania z zakresu profilaktyki uniwersalnej w szczególności dla dzieci i młodzieży w placówkach wsparcia dziennego 2017 rok

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres dofinansowania
1.	Stowarzyszenie „Otwarte Serca” ul. Zamoyskiego 48a 22-400 Zamość	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia realizatorów zadania za prowadzenie zajęć prozdrowotnych, obsługę księgową programu, opiekę pedagogiczną na wycieczce, transport, bilety wstępu, wyżywienie, zakup garnków, naczyń i artykułów spożywczych (zajęcia kulinarne), oraz kosztu utrzymania placówki. Uczestnicy: 73 osoby (dzieci i młodzież)
2.	Instytut Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej, ul. Droga Męczenników Majdanka 27 20-235 Lublin	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia wychowawców dzieci na obozie, działań programowych (lucznictwo, spływ pontonowy, opłata przewodników wycieczek, zakup materiałów plastycznych, biletów wstępu), pokrycie kosztu zakwaterowania, wyżywienia oraz transportu. Uczestnicy: 25 dzieci.
3.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci „O uśmiech dziecka” ul. Trubakowska 59 22-100 Chełm	Dofinansowanie kosztu noclegów, wyżywienia, zabiegów rehabilitacyjnych, transportu, nagród i dyplomów dla uczestników wypoczynku. Uczestnicy: 29 osób (dzieci i młodzież)
4.	Fundacja Amigo - Polska, ul. Jaworowskiego 12 20-612 Lublin	Dofinansowanie kosztu artykułów żywnościowych oraz organizacji zajęć sportowych i innych form rekreacji, w tym wynajem sali gimnastycznej, stołów bilardowych, itp., zakup biletów wstępu (basen, siłownia, kręgle itp.), transport podopiecznych związanych z organizacją zajęć oraz zakup nagród dla uczestników programu i przedmiotów potrzebnych do zajęć (art. szkolnych, plastycznych, informatycznych). Uczestnicy: 20 osób (11-18 lat)
5.	Stowarzyszenie CHARLEŻACZEK, Charleż – Kolonia 17 21-077 Spiczyn	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia realizatorów prowadzących program profilaktyczny, zajęcia sportowo-rekreacyjne, księgowość projektu oraz zakup materiałów papierniczych, plastycznych, artykułów żywnościowych. Uczestnicy: 60 dzieci
6.	Fundacja Działań Edukacyjno-Społecznych „Od Nowa” ul. Poli Gojawiczyńskiej 44 20-827 Lublin	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia dwóch realizatorów zadania prowadzących warsztaty artystyczne wraz z programem profilaktycznym „Spójrz inaczej” Uczestnicy: 65 osób (dzieci)
7.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci „Zarembiaczy” przy Domu Dziecka im. E. Szelburg – Zarembiny ul. Leszczyńskiego 23, 20-068 Lublin	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia ratownika medycznego, realizatorów programu profilaktycznego, obsługi finansowo-księgowej oraz koordynatora zadania a także kosztu noclegów, wyżywienia, transportu, biletów wstępu w ramach obozu pieszego. Uczestnicy: 40 osób dzieci i młodzież (uczestnicy biegu), 11 osób dzieci i młodzież (uczestnicy obozu pieszego), 14 wolontariuszy. Łącznie uczestniczyło w działaniach 59 osób (6 dzieci brało udział zarówno w biegu, jak i w rajdzie).
8.	Polski Czerwony Krzyż Lubelski Oddział Okręgowy ul. Puchacza 6 20-323 Lublin	Dofinansowanie kosztu organizacji letniego wypoczynku dla dzieci (transport, wynagrodzenie kadry, wyżywienie, zakwaterowanie, bilety wstępu, materiały do zajęć, koordynacja zadania). Uczestnicy: 140 dzieci i młodzież (7-18 lat)
9.	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „SIL” ul. Szaniawskiego 64 21-100 Lubartów	Dofinansowanie kosztu organizacji plenerowego Święta Rodziny (koszty wynajęcia nagłośnienia i zjeżdźalni, materiałów dydaktycznych, poczęstunek, nagrody, wizualizacja). Uczestnicy: 166 osób dzieci i rodzice/opiekunowie.
10.	Fundacja Szczęśliwe	Dofinansowanie wynagrodzenia realizatorów zajęć (zajęcia profilaktyczne,

Dzieciństwo ul. Jezuicka 4/9 20-113 Lublin	aktywnego spędzania czasu), pokrycie kosztu zakupu materiałów niezbędnych do prowadzenia zajęć profilaktycznych i sportowych, wynajęcie sali, zakup nagród, koszty obsługi księgowej. Uczestnicy: 110 dzieci
--	---

Źródło: opracowanie własne dane ROPS w Lublinie

Tabela 2. Wykaz realizatorów zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii i zapobiegania HIV/AIDS

1. Podzadanie: Organizacja działań edukacyjnych dotyczących profilaktyki narkomanii i zapobiegania rozprzestrzeniania się zakażeń HIV – 11 900,00 zł		
Nazwa organizacji	Zakres dofinansowania	
1.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci „Zarembiaci” Przy Domu Dziecka im. E. Szelburg-Zarembiny ul. Leszczyńskiego 23 20-068 Lublin	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia terapeuty uzależnień prowadzącego szkolenie z zakresu profilaktyki uzależnień, poczęstunek, zakup materiałów biurowych. Uczestnicy: 30 osób, (pracownicy Domów Rodzinnych i Centrum Administracyjnego), 3 wolontariuszy
2. Wspieranie programów wczesnej interwencji lub innych programów rekomendowanych przez KBPN, IPiN lub MEN – 31 650,00 zł		
2.	Towarzystwo Nowa Kuźnia ul. Samsonowicza 25 20-485 Lublin	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia realizatorów zajęć (psychologów i pedagoga) realizujących zajęcia socjoterapeutyczne, poradnictwo rodzinne, spotkania grupowe Fred, wywiad wstępny i rozmowy kończące Fred, działalność środowiskową a także opłata czynszu i zakup pomocy do zajęć. Uczestnicy: 90 osób - dzieci i młodzież uczestnicząca w zajęciach socjoterapeutycznych, 210 osób – dzieci i młodzież objęta opieką doraźną (porady , akcje profilaktyczne), 312 osób - poradnictwo dla rodziców/opiekunów 60 osób – uczestnicy programu Fred goes Net (w wieku ok.17 lat).
3. Wspieranie programów profilaktyki selektywnej – 56 730,00 zł		
3.	Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U” O. Lublin ul. Kleberga 16/167 20-243 Lublin	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia realizatorów zajęć prowadzących zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, poradnictwo rodzinne a także wynagrodzenia księgowej oraz zakup materiałów papierniczych do zajęć. Uczestnicy: -53 osoby – poradnictwo rodzinne - 32 osoby – zajęcia socjoterapeutyczne
4.	Stowarzyszenie „MONAR” ul. Nowolipki 9 b, 00-151 Warszawa	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia realizatorów prowadzących interwencje kryzysowa, poradnictwo rodzinne, konsultacje prawne, konsultacje socjalne. Uczestnicy: 30 osób
5.	Stowarzyszenie Integracji Rodzin „Przystań” ul. Ogrodowa 46 22-100 Chełm	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia realizatorów prowadzących zajęcia profilaktyczno-edukacyjne dla młodzieży, poradnictwo rodzinne, indywidualne poradnictwo psychologiczne oraz koordynatora projektu i księgowego. Uczestnicy: 568 osób
4. Wspieranie programów leczniczych, terapeutycznych, redukcji szkód zdrowotnych i readaptacyjnych na rzecz osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych nielegalnych i ich rodzin – 49 720,00		
6.	Stowarzyszenie „MONAR” ul. Nowolipki 9 b, 00-151 Warszawa	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia realizatorów zajęć (specjalistów terapii uzależnień, psychologa klinicznego) a także dofinansowanie zakupu materiałów niezbędnych do prowadzenia zajęć. Uczestnicy: 68 osób, kobiet i członków ich rodzin i bliskich

7.	Stowarzyszenie „Kontakt” ul. Skierki 12 20-601 Lublin	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia realizatorów zajęć prowadzących porady indywidualne psychologiczne, spotkania grupowe dla członków rodzin osób uzależnionych, zakup materiałów biurowych, informacyjnych, dydaktycznych oraz zakup paliwa. Uczestnicy: łącznie 78 osób (rodziny osób uzależnionych od środków psychoaktywnych) w tym: - porady indywidualne – 66 osób, - zajęcia grupowe – 12 osób
5. Wsparcie działalności punktów konsultacyjno-diagnostycznych HIV/AIDS – 20 000,00 zł		
8.	Stowarzyszenie MONAR, ul. Nowolipki 9 b, 00-151 Warszawa	Dofinansowanie kosztu wynagrodzenia doradcy (rozmowy przed-testowe, po-testowe, prowadzenie dokumentacji) i pielęgniarki (pobranie krwi) oraz dofinansowanie zakupu testów Anty HIV, anty HCV, HBsAg oraz koszty usługi laboratorium. Uczestnicy: 67 osób

Zródło: opracowanie własne dane ROPS w Lublinie

Tabela 3. Wykaz podmiotów leczniczych realizujących w 2017 r. świadczenia dla pacjentów uzależnionych od substancji psychoaktywnych.

Lp	Nazwa świadczeniodawcy	Adres
1	Szpital Neuropsychiatryczny im.prof. M. Kaczyńskiego SPZOZ	ul. Abramowicka 2 20-442 Lublin
2	SPZOZ w Hrubieszowie	ul. Piłsudskiego 11 22-500 Hrubieszów
3	6 Szpital Wojskowy z Przychodnią SPZOZ	ul. Szpitalna 2, 08-530 Dęblin
4	Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 1 w Lublinie	ul. Głuska 1, 20-451 Lublin
5	SPZOZ Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Lublinie	ul. Spokojna 3, 20-074 Lublin
6	SPZOZ w Łęcznej	ul. Krasnystawska 52 21-010 Łęczna
7	SPZOZ w Lubartowie	ul. Cicha 14, 21-100 Lubartów
8	1 Wojskowy Szpital Kliniczny Z Polikliniką SPZOZ w Lublinie	Al. Raclawickie 23, 20-028 Lublin
9	SPZOZ w Janowie Lubelskim	ul. Jana Zamoyskiego 149 23-300 Janów Lubelski
10	SPZOZ w Kraśniku	ul. Niepodległości 25, 23-200 Kraśnik
11	SPZOZ w Puławach	ul. Centralna 16, 24-100 Puławy
12	SPZOZ w Dęblinie	Rynek 14, 08-530 Dęblin
13	Ośrodek Leczenia Uzależnień SPZOZ	ul. Karłowicza 1 20-027 Lublin
14	Ośrodek Leczenia Uzależnień SPZOZ w Lublinie	ul. Tysiąclecia 5, Lublin
15	Stowarzyszenie Monar NZOZ Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Lublinie	ul. Montażowa 16, 20-218 Lublin
16	Stowarzyszenie Monar Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Puławach	Al. Królewska 3 A 24-100 Puławy
17	NZOZ Przychodnia Zdrowia Psychicznego i Uzależnień Andrzej Hanc	ul. Leśmiana 4, 21-040 Świdnik
18	Centrum Medyczne INTERNUS sp. z o.o.	Al. Królewska 15, 24-100 Puławy
19	NZOZ MEDIVITA Janusz Gągała, Marek Gąska, Katarzyna Gogacz, Teresa Rękas sp. c.	ul. Warszawska 100, 08-500 Ryki
20	Stowarzyszenie „MONAR” w Majdanie Kozic Dolnych	Majdan Kozic Dolnych 29 21-050 Piaski
21	SPZOZ w Łukowie	ul. dr Andrzeja Rogalińskiego 3 21-400 Łuków
22	ŁUKSJA-MED. Sp. z o.o.	ul. Staropijarska 3, 21-400 Łuków
23	SPZOZ w Parczewie	ul. Kościelna 136, 21-200 Parczew

24	Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Suchowoli	Kuraszew 48, 21-310 Kuraszew
25	SPZOZ w Radzynie Podlaskim	Wisznicka 111 21-300 Radzyń Podlaski
26	Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie	ul. Szpitalna 53 B, PAW C, 22-100 Chełm
27	SPZOZ w Krasnymstawie	ul. Sobieskiego 4, 22-300 Krasnystaw
28	Anna Kalicka-Rutkowska NZOZ AniMED Ośrodek Zdrowia	ul. Nowa 2, 22-234 Urszulin
29	SPZOZ w Radecznicy	ul. Klasztorna 4, 22 -463 Radecznicza
30	NZOZ „PSYCHO-MED”	ul. Janusza Petera 2a, 22-600 Tomaszów Lubelski
31	Zamojskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego Centrum Zdrowia Psychicznego w Zamościu	ul. Partyzantów 5 22-400 Zamość
32	Centrum Medyczne JURANDA Janowski i Partnerzy, Spółka Partnerska	ul. Juranda 9, 20-629 Lublin
33	NZOZ Przychodnia Lekarzy Specjalistów – P. Pakuła, D. Piróg, Spółka Partnerska	Al. J. Piłsudskiego 66, 22-200 Włodawa
34	NZOZ w Krasnymstawie	ul. Browarna 6, 22-300 Krasnystaw
35	LUXMED-Uzdrowisko Nałęczów Sp. z o.o.	ul. Kasztanowa 6, 24-140 Nałęczów
36	NZOZ „TERAPIA A” Terapia Uzależnienia i Współuzależnienia Pomoc Psychologiczna s.c.	ul. Terebelska 67, 21-500 Biała Podlaska
37	NZOZ Poradnia Zdrowia Psychicznego	ul. A. Mickiewicza 2, 22-500 Hrubieszów
38	NZOZ Poradnia Psychologiczna Kompleksowa Terapia Uzależnień „Zmiana”	ul. Warszawska 14, 21-500 Biała Podlaska
39	SPZOZ Nr 1 w Bełżycach	ul. Bendnarska 2, 24-200 Bełżyce
40	Szwarc Beata NZOZ NEURO-PSYCHO-CENTRUM	ul. Staszica 22, 20-081 Lublin
41	Specjalistyka Czechów w Lublinie, sp. z o.o.	Al. Kompozytorów Polskich 8, 20-848 Lublin
42	Przychodnia Specjalistyczna Hipoteczna 4 sp. z o.o.	ul. Hipoteczna 4, 20-400 Lublin
43	Lekarze Specjaliści sp. zo.o.	ul. Odlewnicza 3, 20-313 Lublin
44	NPZOZ PSYCHOMED Bojarska, Boguszewska – Lekarz Sp.P.	ul. S. Staszica 22, 20-081 Lublin
45	Grzegorz Baran prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień BARAN Grzegorz	ul. Fabryczna 6, 23-210 Kraśnik
46	Robert Plechawski, Plechawski Robert Lek. Med. Robert Plechawski VIVAMED	ul. Partyzancka 17A, 24-300 Opole Lubelskie
47	Przychodnie Opieki Zdrowotnej Sp. z o.o.	ul. Kirkora 12, 08-500 Ryki
48	Specjalistyczne Centrum Medyczne SANMED A.D. Kołodziejek S.C.	ul. Żytnia 16, 08-500 Ryki
49	Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót Z U”	Cholewianka 2 24-120 Kazimierz Dolny
50	NZOZ SANUS	ul. Magnoliowa 2, 20-143 Lublin
51	Centrum Medyczne Profesora Marka Masiaka, Sp. z o.o.	Strzelce 28B, 24-150 Strzelce
52	Elżbieta Bosowska prowadząca działalność pod nazwą NZOZ Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Fabryczna 6, 23-210 Kraśnik Fabryczny
53	NZOZ Centrum Medyczne Przyjaźni	ul. Przyjaźni 13, 20-314 Lublin
54	Arion Szpitale Sp. z o.o.	ul. Dąbrowskiego 15, 23-400 Biłgoraj
55	Specjalistyczne gabinety lekarskie sp. j. Kusy i wspólnicy Centrum Diagnostyki Medycznej	ul. Górnicza 3, 21-010 Łęczna
56	Powiatowe Centrum Zdrowia sp.z.o.o.	ul. Przemysłowa 4 B, 24-300 Opole Lubelskie
57	NZOZ BIOTON sp.c. Kamila Wepa Jolanta Fabian	ul. Zachodnia 29, 22-100 Chełm
58	MENTAL-MED. Frończuk Piaseczyńska Wrotkowska sp.j.	ul. Janowska 17, 21-500 Biała Podlaska

Źródło: opracowanie własne ROPS w Lublinie dane NFZ

Tabela 4. Zestawienie porównawcze wg kwalifikacji prawnej w 2017 roku

KWP	Grupa aktów prawnych	Postępowanie wszczęte	Przestępstwa stwierdzone	Podejrzani dorośli	Podejrzani nieletni
BG KWP Bydgoszcz	BSK - Ustawa o narkomanii	2 038	3 385	1 671	126
BK KWP Białystok	BSK - Ustawa o narkomanii	764	1 013	702	39
GD KWP Gdańsk	BSK - Ustawa o narkomanii	2 043	2 692	1 818	119
GO KWP Gorzów Wlkp.	BSK - Ustawa o narkomanii	977	1 852	914	27
KA KWP Katowice	BSK - Ustawa o narkomanii	3 477	7 160	3 290	296
KI KWP Kielce	BSK - Ustawa o narkomanii	693	1 929	622	42
KK KWP Kraków	BSK - Ustawa o narkomanii	2 717	11 906	2 531	132
LD KWP Łódź	BSK - Ustawa o narkomanii	1 300	2 874	1 052	142
LU KWP Lublin	BSK - Ustawa o narkomanii	1 394	1 642	1 194	58
OL KWP Olsztyn	BSK - Ustawa o narkomanii	938	1 291	792	40
OP KWP Opole	BSK - Ustawa o narkomanii	737	1 850	708	39
PO KWP Poznań	BSK - Ustawa o narkomanii	2 837	6 528	2 807	275
RZ KWP Rzeszów	BSK - Ustawa o narkomanii	643	995	591	61
SC KWP Szczecin	BSK - Ustawa o narkomanii	1 956	3 696	1 532	88
WA KSP Warszawa	BSK - Ustawa o narkomanii	4 444	5 322	4 339	189
WA KWP Radom	BSK - Ustawa o narkomanii	1 159	1 938	1 051	40
WR KWP Wrocław	BSK - Ustawa o narkomanii	4 327	6 509	3 625	228
Podsumowanie całkowite		32 444	62 582	29 239	1 941

Źródło: Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii

Tabela 5. Narkotyki ujawnione przez funkcjonariuszy NOSG w 2017 r.

Data	Placówka	Odcinek granicy	Miejscowość	Obywatelstwo sprawcy	Rodzaj	Ilość (g)	Wartość (zł)
31.01.2017	Komenda Oddziału	Ukraina	Stare Opole	Polska	Marihuana	60,71	Bez wyceny
14.02.2017	Komenda Oddziału	wewnątrz kraju	Warszawa	Wietnam	Metaamfetamina	0,669	Bez wyceny
					Marihuana	2,6	Bez wyceny
					Extasy	2 tab	Bez wyceny
					Inne	0,35	Bez wyceny
19.02.2017	PSG w Terespolu	wewnątrz kraju	Oława	Ukraina	Haszysz	6,079	212,75
10.03.2017	PSG w Lublinie	wewnątrz kraju	Stróża Kolonia	Polska	Marihuana	1,14	50,00
04.04.2017	PSG w Lublinie	wewnątrz kraju	Biskupice	Polska	Marihuana	10,55	300,00
10.04.2017	PSG w Terespolu	Białoruś	Błotków	Polska	Amfetamina	2,9	Bez wyceny
15.05.2017	PSG w Dołhobyczowie	Ukraina	Dołhobyczów	Ukraina	Inne - proszek z możliwą zawartością heroiny	0,707	Bez wyceny
20.05.2017	PSG w Terespolu	Białoruś	Biała Podlaska	Polska	Marihuana	1 058	Bez wyceny
					Amfetamina	815	Bez wyceny
					Inne - mefedron w woreczkach foliowych	360	Bez wyceny
					Marihuana	20	Bez wyceny
					Amfetamina	33	Bez wyceny
					Inne - cztery plastikowe pojemniki z proszkiem koloru białego	3 971	Bez wyceny
					Inne - dwa woreczki foliowe z zamknięciem strunowym z kryształkami koloru jasnobezowego	1,35	Bez wyceny
07.06.2017	PSG w Hrebennem	wewnątrz kraju	Krynice	Polska	Marihuana	3,75	112,50
13.06.2017	PSG w Sławatyczach	wewnątrz kraju	Tytusin	Polska	Marihuana	0,6	24,00
06.07.2017	PSG w Lublinie	wewnątrz kraju	Romanówka	Polska	Sadzonki konopi indyjskich	42 szt.	36 960,00
					Sadzonki konopi indyjskich	41 szt.	36 080,00
					Marihuana	0,46	18,40
27.08.2017	PSG w Terespolu	wewnątrz kraju	Pruszków	Litwa	Kokaina	12 615	5 046 144,00

Data	Placówka	Odcinek granicy	Miejscowość	Obywatelstwo sprawy	Rodzaj	Ilość (g)	Wartość (zł)
09.09.2017	PSG we Włodawie	Białoruś	Jez. Glinki	Polska	Inne - MEFEDRON	0,36	Bez wyceny
					Inne - MEFEDRON	0,09	Bez wyceny
17.09.2017	PSG w Kryłowie	Ukraina	Mircze	Polska	Marihuana	0,99	Bez wyceny
11.10.2017	Komenda Oddziału	Ukraina	Chełm	Polska	Metaamfetamina	0,886	Bez wyceny
13.11.2017	PSG w Terespolu	Białoruś	Biała Podlaska	Polska	Marihuana	3,8	190,00
15.11.2017	PSG w Terespolu	wewnątrz kraju	Radzyń Podlaski	Polska	Amfetamina	17,4	870,00
					Marihuana	68,18	2 045,40
					Haszysz	0,28	14,00
					Marihuana	337	16 850,00
					Amfetamina	1,02	52,50
01.11.2017	PSG w Dorohusku	Ukraina	Wólka Kosowska	Chiny	Marihuana	0,63	25,20
07.12.2017	PSG w Lublinie	wewnątrz kraju	Trawniki	Polska	Marihuana	12,85	642,50
RAZEM					Marihuana	1 581	5 140 591,25
					Amfetamina	869,32	
					Extasy	2 tab.	
					Haszysz	6,359	
					Inne - różnego rodzaju proszki i granulaty zawierające prawdopodobnie substancję psychoaktywną	4 333,86	
					Metaamfetamina	1,555	
					Kokaina	12 615	
					Sadzonki konopi indyjskich	83 szt.	

Źródło: dane z NOSG z dnia 24.08.2018 r.

Tabela 6. Liczba osób skazanych ogółem i skazanych na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w Sądach Rejonowych woj. lubelskiego.

L.p	Nazwa jednostki	Liczba skazanych ogółem 2014	Liczba skazanych ogółem 2015	Liczba skazanych ogółem 2016	Liczba skazanych ogółem 2017	Liczba skazanych na podstawie ustawy z dnia 29.07.2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. Nr 179, poz.1485) 2014	Liczba skazanych na podstawie ustawy z dnia 29.07.2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. Nr 179, poz.1485) 2015	Liczba skazanych na podstawie ustawy z dnia 29.07.2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2017 r. poz. 783) 2016	Liczba skazanych na podstawie ustawy z dnia 29.07.2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2017 r. poz. 783) 2017
1.	Sąd Rejonowy Lublin – Wschód w Lublinie II Wydział Karny	2 218	1 734	1 854	1 263	140	70	74	69
2.	Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie (łącznie)	2 831	3 116	2 602	2 179	197	155	207	108
3.	Sąd Rejonowy w Puławach	1 395	737	983	1 151	80	33	63	68
4.	Sąd Rejonowy w Kraśniku	780	Brak danych	Brak danych	527	41	Brak danych	Brak danych	26
5.	Sąd Rejonowy w Chełmie	1 184	1 325	1 216	1 281	43	65	62	69
6.	Sąd Rejonowy w Tomaszowie Lubelskim	1 226	1 962	1 514	1 090	25	25	5	2
7.	Sąd Rejonowy w Lubartowie	698	Brak danych	408	442	40	Brak danych	18	27
8.	Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej	1 667	1 337	1 346	1 394	72	60	83	94
9.	Sąd Rejonowy w Łukowie	802	931	761	648	20	23	34	32
10.	Sąd Rejonowy w	750	728	922	884	20	15	6	20

	Hrubieszowie								
11.	Sąd Rejonowy w Zamościu	1 530	1 360	1 152	1 023	69	101	81	72
12.	Sąd Rejonowy w Krasnymstawie II Wydział Karny	584	537	493	491	29	22	46	45
13.	Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim II Wydział Karny	1 526	1 377	798	850	80	39	68	53
14.	Sąd Rejonowy w Biłgoraju	629	530	496	516	59	39	24	31
15.	Sąd Rejonowy w Rykach	534	362	365	326	30	18	51	35
16.	Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim	587	483	541	542	16	12	7	5
17.	Sąd Rejonowy we Włodawie	548	393	427	384	26	14	11	19
18.	Sąd Rejonowy w Janowie Lubelskim	309	215	Brak danych	304	22	18	Brak danych	26
	Liczba ogółem	19 798	17 127	15 878	15 295	1 009	709	840	801

Źródło: opracowanie własne ROPS w Lublinie na podstawie danych z Sądów Rejonowych